

KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır

DİPLOMAT

H.Əliyev

www.Diplomata-kurdi.com

№ 33 (144), 23-30 Noyabr, Çiriya paş - sal 2011
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename cıvaki û siyasi

Qiyməti, 40 qəpik
Həjaye

**Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!**

**Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məscidləri.**

**Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.**

Səbahəddin Eloğlu

İlham Əliyev NATO baş katibinin müavini Hüseyn Diriozü qəbul etmişdir

PKK lideri Bəşər Əsədə məktubunda nə yazıb?

Səh. 16

Президентство Иракского Курдистана в специальном заявлении приветствовало извинения Эрдогана

Səh. 16

Передача премьерского поста Нечирвану Барзани решена

Səh. 13

Eve pirsgirêka kurd lê kanê pirsgirêka Kurdistanê?

Səh. 15

Фактический лидер PKK Мурад Карайылан призвал курдов Сирии сплотится

Səh. 9

“Bir Gün Mahnıların qorxulu olmadığını anlayacaqlar”

Səh. 6

Azərbaycanın sovetləşməsi və Qarabağın qara günləri

Səh. 6

Balayêv Baro

Səh. 8

Ərdoğan Əsədi niyə yıxmaq istəyir?

04 Səh. 31

«RONAHİ» TƏHLÜKƏLİ ƏLLƏRƏ KEÇİR

Prezident İlham Əliyev Mərkəzi Asiya Ölkələrinin Əməkdaşlıq Proqramının (CAREC) Bakıda keçirilən X yubiley Nazirlər Konfransının iştirakçılarını qəbul etmişdir.

Prezident İlham ƏLİYEV konfrans iştirakçılarını salamlayaraq dedi:

- Hörmətli qonaqlar, mən sizi Azərbaycanda ürəkdən salamlayıram, ölkəmizə xoş gəlmisiniz.

CAREC-in X yubiley Nazirlər

çatacaq və beləliklə, biz "Dəmir İpək yolu"nın bərpasını təşkil edəcəyik. Bu layihə bütün CAREC Proqramına üzv olan ölkələr üçün böyük əhəmiyyət daşıyacaqdır. Çünki bu yoldan istifadə etmək həm iqtisadi cəhətdən daha da əlverişli olacaq, eyni zamanda, regional əməkdaşlığımızı da böyük dərəcədə gücləndirəcəkdir.

Hava nəqliyyatı ilə bağlı yeni təyərələr alınır. Azərbaycanda yük daşı-

istehlakçılarla danışıqlar aparılır ki, gələcəkdə Azərbaycan zəngin neft-qaz potensialını maksimum dərəcədə işə sala bilsin.

Yeni investisiya layihələri hazırlanır və dünyanın ən böyük qaz yataqlarından biri olan "Şahdəniz" qaz yatağının ikinci fazasının işlənilməsi ilə bağlı hazırlıq işləri aparılır. Təkcə "Şahdəniz" yatağının qaz ehtiyatları 1,2 trilyon kubmetr səviyyəsindədir. Əlbəttə ki, biz

enerji və ticarət bir tərəfdən. Bununla biz əməkdaşlıq çərçivəsinin sonrakı daha geniş əsaslarını da formalaşdıracağıq. Siz burada qeyd etdiniz ki, Azərbaycan bütün bu sahələrdə və əməkdaşlığın genişləndirilməsində əsas rol oynamaqdadır.

Cənab Prezident, mən Sizə səmimi minnətdarlığımı bildirirəm. Siz bu CAREC Proqramına davamlı şəkildə dəstəyinizi vermişdiniz. Biz həmkar-

Prezident Konfransının iştirakçılarını qəbul etmişdir

Konfransının Azərbaycanda keçirilməsi böyük hadisədir, ölkəmiz üçün böyük şərəfdir. Bilirsiniz ki, Azərbaycan bu mötəbər beynəlxalq proqram təşkilatının fəal üzvüdür. Azərbaycan proqram çərçivəsində öz üzərinə düşən vəzifələrini icra etməyə çalışır. Əminəm ki, bu proqramın uğurlu inkişafı regional əməkdaşlığın dərinləşməsinə xidmət edəcək, bölgədə sülhün, əmin-amanlığın, rifahın təmin edilməsi işinə çox önəmli töhfə verəcəkdir.

Azərbaycanda son illər ərzində aparılan iqtisadi islahatlar gözəl nəticələr verməkdədir. CAREC-in üç əsas istiqaməti üzrə Azərbaycanda çox ciddi proqramlar icra edilir. Ticarət, nəqliyyat, enerji məsələlərinə ölkəmizdə çox böyük diqqət göstərilir və tərəfimizdən irəli sürülmüş təşəbbüslər, eyni zamanda, regional əməkdaşlığın genişlənməsinə də xidmət göstərir. Son 8 il ərzində Azərbaycanda iqtisadi inkişaf çox yüksək tempərlə ölçülürdü, ümumi daxili məhsul üç dəfə, yəni 300 faiz artmışdır. Sənaye istehsalı təxminən üç dəfə artmışdır. Ölkə iqtisadiyyatına 10 milyardlarla dollar sərmayə qoyulmuşdur.

Azərbaycanda çox gözəl investisiya iqlimi vardır və xarici sərmayələrin cəlb edilməsi işində ölkəmiz böyük uğurlar qazanmışdır. Hazırda bu investisiyalar təkcə neft-qaz sektoruna deyil, qeyri-neft sektoruna da qoyulur və bu, bizim indiki siyasətimizdə prioritet təşkil edir. Qeyri-neft sektorunun inkişafı bu il də çox yüksəkdir, təxminən 9 faiz səviyyəsindədir. Əlbəttə, iqtisadi inkişafın nəticəsində insanların maddi vəziyyəti də yaxşılaşmaqdadır. Son 8 il ərzində Azərbaycanda yoxsulluq səviyyəsi 49 faizdən 9 faizə düşmüşdür. Xarici ticarət dövriyyəmiz də artmaqdadır. CAREC proqramının iştirakçılarının və Azərbaycan hökumətinin fəaliyyəti nəticəsində iqtisadi sahədə əlaqələrimiz ikitərəfli formatda da çox müsbət, uğurla inkişaf edir.

Azərbaycan tərəfindən nəqliyyat sektorunda irəli sürülmüş təşəbbüslər də beynəlxalq xarakter daşıyır. Son illər ərzində ən çox sərmayə bu sektora qoyulmuşdur və uğurlu coğrafi vəziyyətimiz bizə imkan verir ki, Azərbaycanı beynəlxalq nəqliyyat mərkəzinə çevirək. Bu məqsədlə çox vacib addımlar atılmışdır. Son 7 il ərzində Azərbaycanda beş beynəlxalq hava limanı istifadəyə verilmişdir. Bu hava limanları istənilən ən ağır yük təyərələrini qəbul edə bilər.

Dəmir yolu nəqliyyatında islahatlar aparılır və yeni dəmir yolu xətləri çəkilir. Avropanı Asiya ilə birləşdirən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun tikintisi uğurla gedir. Əminəm ki, 2013-cü ilin əvvəlində bu dəmir yolu layihəsi başa

malari üzrə fəaliyyət göstərən transmilli şirkətlər artıq dünyada çox müsbət imicə malikdir.

Dəniz nəqliyyatının inkişafı üçün əlavə tədbirlər görülür. Gəmilər, bərələr, tankerlər alınır. Artıq Azərbaycan bəzi Orta Asiya ölkələri üçün tranzit funksiyalarını icra edir. Gələcəkdə bizim tranzit ölkə kimi rolumuz ancaq və ancaq artacaqdır. Əlbəttə ki, burada söhbət təbii resursların tranzitindən gedir və qeyri-enerji mənsəli yüklərin Azərbaycan ərazisindən Qərb istiqamətinə çatdırılması üçün əlavə tədbirlər görülür. Xəzər dənizinin ən böyük beynəlxalq ticarət limanı hazırda tikilməkdədir. Bakıda yeni gəmiqayırma zavodu tikilməkdədir. Əlbəttə ki, bu

gəmiqayırma zavodunun məhsulları bütün Xəzəryanı ölkələrin sərəncamında olacaq və eyni zamanda, Xəzər dənizi ilə bağlı Xəzəryanı olmayan ölkələrin təşəbbüslərinin icrası üçün də bu gəmiqayırma zavodunun böyük rolu olacaqdır.

Enerji sektoru da CAREC Proqramının tərkib hissəsidir. Bu sahədə də, əlbəttə, biz böyük işlər görmüşük. Azərbaycan qədim neft ölkəsidir. Hazırda Azərbaycan özünü dünyaya qaz ölkəsi kimi təqdim edir. Bizim son bir il ərzində aşkar etdiyimiz qaz ehtiyatları təqribən 600-700 milyard kubmetr səviyyəsindədir. Beləliklə, bizim ümumi təsdiq edilmiş qaz ehtiyatlarımız 2,6 trilyon kubmetr səviyyəsindədir. Mən heç şübhə etmirəm ki, gələcəkdə əlavə kəşfiyyat və qazma işlərinin aparılması sayəsində bu həcm ancaq artacaqdır.

Hazırda Azərbaycanı beynəlxalq bazarlarla birləşdirən 7 neft və qaz kəməri vardır. Onların hamısı işlək vəziyyətdədir. Biz neft və qazımızı bütün istiqamətlər üzrə ixrac edirik. Bu sahədə şaxələndirmə məqsədlərimizə tam şəkildə çatmışıq. Hazırda tranzit ölkələrlə, istehlakçılarla və potensial

indiki mərhələdə enerji səmərəliliyi ilə bağlı əlavə tədbirlər görürük. Alternativ və bərpa olunan enerji növlərinin yaradılması üçün işlər aparılır. Birinci pilot layihə icra edilmişdir. Hibrit külək-günəş elektrik stansiyası fəaliyyətdədir. Günəş batareyalarının istehsalı ilə bağlı işlər gedir. Alternativ və bərpa olunan enerjinin Azərbaycanda istehsalı gələcəkdə daha da böyük həcmə ölçüləcəkdir. Bu, bizim üçün prioritet məsələdir.

Bilirsiniz, CAREC Proqramının əsas istiqamətləri üzrə Azərbaycanda çox böyük işlər aparılıb. Görülən bütün bu işləri sadalamaq üçün yəqin ki, bir neçə saat vaxt lazım olacaqdır. Sadəcə olaraq demək istəyirəm ki, Azərbaycan

lərimizlə təbii ki, cari işləri müzakirə edəcəyik. Həmçinin, eyni zamanda, qarşımızda dayanan məsələlərin həllinə nail olmaq üçün perspektivləri də nəzərdən keçirəcəyik. Mən çox şadam ki, son 10 ildə əldə etdiyimiz nəticələrə əsaslanaraq, sonrakı onillikdə də CAREC Proqramı daha böyük uğurlar gətirəcək və Şərqi-Qərbi, Şimal-Cənub arasında olan əlaqələri daha da gücləndirəcəkdir. Əslində əgər bu baş tutarsa burada iqtisadiyyatın bütün sahələri bəhrələyə bilər.

Bir daha CAREC Proqramı nazirləri adından Sizə səmimi təşəkkürümü bildirmək istədim. Biz Sizə və hökumətinizə minnətdarlığımızı bildiririk ki, belə bir tədbirin ölkəmizdə keçirilməsi mümkün olmuşdur. Biz xüsusilə, cənab Prezident, Sizə təşəkkürümüzü bildiririk. Eyni zamanda, azərbaycanlı həmkarımıza da təşəkkürümüzü bildiririk. Çünki bütün üzv dövlətlərin nümayəndələri Bakı konfransı çərçivəsində aparılan əməkdaşlıqdan olduqca məmnundurlar.

Çox sağ olun.

"Azərbaycan CAREC Proqramının gücləndirilməsinə öz töhfəsini vermək əzmindədir", - deyən dövlətimizin başçısı bildirdi ki, təşkilata dəstək məqsədi ilə gələcəkdə bir sıra istiqamətlər, o cümlədən fəaliyyət və müəyyən ideyalarla bağlı məsələlər nəzərdən keçiriləcəkdir.

"Siz bizə arxalana bilərsiniz", - deyən Prezident İlham Əliyev vurğuladı ki, ölkəmiz gələcəkdə də CAREC Proqramına dəstək verəcəkdir. Çünki Azərbaycanın bu proqramın üzvü olan dövlətlərlə yaxşı ikitərəfli münasibətləri var və ölkələrimiz müxtəlif iqtisadi proqramlar üzərində birgə işləyir.

Dövlət başçısı ümidvar olduğunu bildirdi ki, CAREC Proqramının üzvü olan dövlətlərlə mövcud ikitərəfli münasibətlər gələcəkdə geniş regional əməkdaşlığa çevriləcəkdir.

Prezident İlham Əliyev Asiya İnkişaf Bankı ilə Azərbaycan arasında etibarlı tərəfdaşlığın qurulduğunu və bu təşkilat ilə ölkəmizin sıx əməkdaşlıq etdiyini də diqqətə çatdırdı. Dövlətimizin başçısı vurğuladı ki, bir sıra beynəlxalq təşkilatların üzvü olan Azərbaycan enerji təhükəsizliyi məsələsində mühüm rol oynayır və bu sahədə hasilatçı, tranzit və istehlakçı ölkələr arasında sıx əməkdaşlığın yaradılması vacibdir.

Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, Azərbaycan inkişaf etmək, güclü və çevik iqtisadi struktura çevrilmək məqsədini qarşıya qoyan CAREC Proqramına üzv dövlətlər və onların müvafiq strukturları ilə əməkdaşlığını bundan sonra da davam etdirəcəkdir.

Dövlət başçısı çıxışının sonunda bir daha Bakıda keçirilən yubiley konfransının iştirakçılarını uğurlar arzuladı.

Sonda xatirə şəkli çəkdirildi.

Azərbaycan mediası Kürd xalqı haqqında nə yazır?

PKK lideri Bəşər Əsədə məktubunda nə yazıb?

Öcalan Suriya diktatoruna kömək üçün 1000 terrorçu göndərir

Elxan Şahinoğlu: «Türkiyə baş verənlərin fonunda aktivləşərək PKK problemini tam həll edə bilər»

Türkiyə mətbuatı PKK terror təşkilatının həbsdə olan lideri Abdullah Öcalanın Bəşər Əsədə məktubunu ələ keçirib. Məktubda Öcalan Bəşər Əsədi dəstəklədiyini ifadə edir və ona öz yardımını təklif edir. Terrorçu Əsədə kömək üçün 1000-dək PKK yaraqlısı göndərdiyini də xəbər verib. Bu isə bir müddət əvvəl PKK-nın dəstəklənməsində Suriya hakimiyyətinin rolu olduğunu gündəmə gətirib. Ekspertlərin fikrincə, baş verən hadisələrin fonunda Türkiyənin daha da aktivləşəcəyi gözlənilir. Çünki Türkiyə hazırda dünyada Əsədə qarşı gedən proseslərdən öz maraqlarının doğrulması üçün istifadə edə bilər. Türkiyənin cərəyan edən proseslərdə birinci məqsədi isə Suriyadakı PKK bazalarının tam məhvini nail olmaqdır.

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu bildirdi ki, Suriya və İranın PKK kartından istifadə edərək Türkiyəyə qarşı həmlələr həyata keçirəcəyi barədə dəfələrlə fikirlər söylənilib. Həm Suriya, həm İran rejiminin PKK amilindən Türkiyəni zəiflətmək üçün istifadə etməyə çalışdığını deyən E.Şahinoğlu vurğuladı ki, 24 türk əsgər və zabitanın qətlə yetirilməsi əməliyyatına suriyalı komandirin rəhbərlik etməsi şübhələri artırır: “Suriya rejimi PKK komandirləri ilə də bir-başla əlaqəyə girərək Türkiyəyə qarşı bu cür

qətlialamların həyata keçirilməsini həvəsləndirə bilərdi. Öcalanın vəkilləri vasitəsilə Suriyaya mesaj yollaması ondan xəbər verir ki, PKK Əsəd rejiminin yanında dayanmağa qərarlıdır. Eyni zamanda Suriyada hadisələrin inkişafına da diqqət yetirmək lazımdır. Biz görürük ki, insanlar küçələrə axışır, hakimiyyətə qarşı mübarizə aparırlar. Amma kürdlər sükut içindədir. Halbuki Suriyadakı kürdlərin də haqları pozulur. Amma onlar etiraz etmirlər. Bu da görünür, PKK və digər radikal kürd qruplaşmalarından gələn təlimatla bağlıdır”.

E.Şahinoğlunun sözlərinə görə, PKK kartından Türkiyəyə qarşı istifadə olunduğuna dair daha bir məqam Bərzaninin Şimali İraqda yaşayan kürdlərə ünvanladığı mesajla bağlıdır. Kürdlərə açıq şəkildə bildirilmişdi ki, sakit dayanın və hadisələri izləyin.

Artıq Əsəd rejiminin

gündəmdə olduğunu nəzərə alsaq, Suriyada hakimiyyət dəyişikliyi PKK-nın fəaliyyətinə ciddi təsir edə bilər. Hətta bəzi ekspertlərin fikrincə, Türkiyə baş verənlərin fonunda aktivləşərək PKK problemini tam həll edə bilər. Çünki PKK-nın əsas dayaqları məhz Suriyada yerləşir. Bu məqamla bağlı E.Şahinoğlunun mövqeyinə gəlincə, o hesab edir ki, Suriyadakı hazırkı rejim dağılsa, regionda tam başqa situasiya formalaşsın bilər. İranın Suriya üzərindən Yaxın Şərqdəki hadisələrə dağıdıcı təsir edə bilməyəcəyini deyən E.Şahinoğlu vurğuladı ki, nəticədə İran “Həmas” və “Hizbullah” kimi qruplaşmalara silah göndərə bilməyəcək. Nəticədə Qərbi İranın sərhədinə qədər irəliləyəcək. Çünki Suriyada hakimiyyətə gələn yeni qüvvələr Qərblə sıx əməkdaşlıq edəcəklər: “Suriyada hakimiyyətə gələn yeni qüvvələr Türkiyədən dəstək almaq üçün PKK ilə mübarizə aparacaqlar. Digər tərəfdən, Türkiyə boş oturmayıb və Suriya müxalifəti ilə ciddi əlaqələr quraraq Əsəd rejiminin bir növ devrilməsinə yardım edir. Suriya müxalifətinin hazırda mərkəzi Türkiyədir. Çünki Suriya müxalifəti məhz İstanbulda konfranslarını keçirir. Türkiyə gələcək Suriya hakimiyyətinin formalaşmasında önəmli rol oynayır. Burada da əsas səbəb Türkiyənin maraqlarıdır”.

Xəyal

«RONAHİ» TƏHLÜKƏLİ ƏLLƏRƏ KEÇİR

«TAHİR SÜLEYMANIN KÜRD TERRORÇULARI İLƏ DƏRİN ƏLAQƏLƏRİ VAR»

Redaksiyadan: Hörmətli oxucular. Bəzi mətbu orqanları ağıllarına deyil ağızlarına gələnləri yazmaqdan utanmırlar. Bu utanmaz mətbu orqanlarından biri də “dia.az” informasiya agentliyidir. Belə ki, aşağıda oxuyacağınız məlumat coxlarınızı təəcübləndirəcək. “Dia.az” saytı “Diplomat” qəzetinin baş redaktoru Tahir Süleymanı separatçı, terrorçu adlandıraraq informasiya yayır. Görəsən, bu araqarışdıran sayt bu informasiyanı hardan ələ keçirib. Əgər Tahir Süleymanın terrorizmlə əlaqəsi varsa niyə məhkəməyə müraciət etmirlər. Bizə elə gəlir ki, belə yalan informasiya yayan “dia.az” saytı özü separatçı bir qrupdur. Azərbaycan hüquq mühafizə orqanları hər kəsin kimliyini yaxşı bilir. Qoy heç kim narahat olmasın.

DİA.AZ: - Bir müddət əvvəl mətbuatda belə bir məlumat yayıldı ki, 1983-cü ildə SSRİ Mədəniyyət Nazirliyinin daxili əmri ilə Azərbaycanda Naxçıvan ərazisində yaradılmış «Ronahi» Kürd Mədəniyyət Mərkəzinə rəhbər dəyişikliyi baş verir.

Bu barədə yayılan xəbərlərdə qeyd olunurdu ki, quruma rəhbərlik edən Kamil Həsənovun səhhətində problemlər var. Bildirək ki, artıq redaksiyamıza yeni məlumatlar daxil olub.

«Dünya» İnformasiya Agentliyi redaksiyasına (dia.az) qurumdakı qaynaqlardan ötürülən informasiya da bildirilir ki, Kamil Həsənov ağır şəkər xəstəsidir və onun bir ayağı bu yaxınlarda əməliyyat nəticəsində kəsilib: «Bu səbəbdən «Ronahi»nin fəaliyyəti faktiki olaraq mövcud deyil».

Mənəməz onu da bildirdi ki,

Kamil Həsənov KMM-nə rəhbərlik etsə də, ölkədə separatçı kimi tanınmayıb: «Məlumdur ki, «Ronahi»yə «Diplomat» qəzetinin baş redaktoru Tahir Süleymanın rəhbər gələcəyi söylənilir. Tahir Süleyman isə tam separatçıdır və o, bu gün də nəşr etdirdiyi qəzetində açıq şəkildə Azərbaycanın və Türkiyənin əleyhinə materiallar yerləşdirir».

Məlumatlara görə, əgər Tahir Süleyman «Ronahi» rəhbərliyini ələ keçirməyə müvəffəq olsa, təhlükəli mənzərə də yarana bilər: ««Diplomat»ın rəhbərinin İraqdakı kürd liderlərlə, eləcə də PKK terror təşkilatının ayrı-ayrı tanınmışları ilə dərin əlaqələri var. Belə bir əlaqələrə malik olan şəxsin bu statusda fəaliyyəti təhlükəlidir. Amma ondan fərqli olaraq Kamil Həsənov Azərbaycan dövlətçiliyinə bağlı olan şəxsdir».

Türkiyənin Baş naziri kürd xalqından üzr istədi

Dersim şəhərində 13.8 min dinc vətəndaş qətlə yetirilmişdi

Interfax xəbər agentliyinin Türkiyə dövlət televiziyasına istinadən yaydığı məlumata görə, Baş nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğan 1930-cu ildə hərbi əməliyyatlar nəticəsində yüzlərlə kürdün qətlinə görə Türkiyə dövləti adından kürd xalqından üzr istədi.

“Dövlət adından üzr

istəmək lazımdır. Mən üzr istəyirəm”, - deyərək Ankarada AKP toplantısında çıxış edən Baş nazir ölkə tarixində kürdlərdən üzr istəyən ilk hökumət başçısı oldu. Onun sözlərinə görə, Dersim hadisələri Türkiyə tarixində ən faciəli hadisələrdən biridir.

Xatırladaq ki, 1936-1939-cu illərdə Türkiyənin cənub şərqində dövlətə qarşı çıxış edən kürdlərin qiyamı silahla yatırılmışdı. Dersim şəhərində həyata keçirilən hərbi əməliyyatlar nəticəsində 13.8 min dinc vətəndaş qətlə yetirilmişdi. Hadisədən dərhal sonra şəhərin adı dəyişdirilərək Tunceli oldu. Onu da qeyd edək ki, hal-hazırda separatçı kürdlər şəhərin adının yenidən Dersim olmasını tələb edirlər. Üzr istəmək böyüklük əlamətidir. Türkün böyüklüyünün həddi-hüdudu yoxdur...

Hafiz Əhmədov, “Oxu məni”

Türkiyə Suriyada kürd separatçılarının bazasını aşkarlayıb

Suriya rəhbərliyi öz ərazisində Türkiyəyə qarşı fəaliyyət göstərən Kürd Fəhlə Partiyasının (PKK) yaraqlılarının hazırlanması üçün düşərgə yaradıb.

Gün.Az-ın Lenta.Ru-ya istinadən verdiyi xəbərə görə, bu barədə Milliyet qəzeti yazıb.

Türkiyə kəşfiyyatındakı mənbələrə istinad edən qəzetin məlumatlarına görə, düşərgə Türkiyə ilə sərhəddə, Ras əl-Eyn şəhəri yaxınlığında yerləşir. Burada 150-dən artıq insan hərbi və siyasi hazırlıq keçir. Bundan başqa, separatçılar şimali İraqdakı digər bazalarından Suriyaya köçürmə imkanlarını nəzərdən keçirirlər.

Qəzet düşərgənin Suriya Milli Şurasının – Bəşşar əl-Əsədin istefasına çalışan müxalif qurumun rəhbərliyi və aparatını qəbul etmiş Ankaranın hərəketlərinə Dəməşqin cavabı olduğunu yazır.

Türkiyədə kürdlərin kütləvi həbsləri həyata keçirilib

Türkiyə polisi çərşənbə axşamı, noyabrın 22-də “Kürd icmaları itti-faqlı”nın (Kİİ) fəalları arasında kütləvi həbslərini həyata keçirib.

Gün.Az-ın Lenta.Ru-ya istinadən verdiyi xəbərə görə, bu barədə TRT telekanalı xəbər yayıb.

Kanalın məlumatına görə, hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları Diyarbəkir, İstanbul, İzmir, Bursa və Ankarada ümumilikdə ən azı 65 şəxsi (Reuters-in məlumatına görə 50) həbs ediblər.

Hüquq-mühafizə orqanlarının məlumatlarına görə, həbs olunanları Türkiyə, ABŞ və Al-də terrorçu təşkilat kimi tanınmış Kürd Fəhlə Partiyasının (KFP) yaraqlıları ilə əlaqəli olmaqla şübhəli bilirlər.

Həbs olunanlar arasında kürdyönümlü “Sülh və demokratiya uğrunda” partiyasının (BDP) yüksək vəzifəli üzvləri də var. Polis fəalları iş yerlərindən kompyuter və sənədləri götürüb.

Ermənilər kürdləri yaşadıkları bölgədən qovur

Livanın paytaxtı Beyrutda fəaliyyət göstərən Daşnaksütun Partiyası ölkənin Burc Hamid bölgəsində yaşayan kürdlərin bölgəni dərhal tərk etməsini istəyib. Lent.az-ın Livanın “El Mustakbel” qəzetinə istinadən verdiyi məlumata görə, Daşnaksütun Partiyası kürdlərin Suriyada prezident Bəşər Əsədə qarşı yönələn müxalif hərəkata dəstək verdiyi və stabililiyi pozduqları üçün belə bir tələblə çıxış edib. Livan mətbuatına açıqlama verən kürdlər ermənilərin çoxluq təşkil etdiyi bölgəni tərk etmələri üçün oktyabrın 31-dək onlara vaxt verildiyini söyləyiblər. “El Mustakbel” qəzetinə açıqlama verən Kürd Humanitar Təşkilatının nümayəndəsi Mahmut Sivala deyib ki, ermənilər Burc Hamud, Dora və Nebaa səmtlərində yaşayan kürdlərin narkotik vasitə istifadə etməkdə və qanunlara qarşı çıxmaqda günahlandırılır və bu bəhanə ilə bölgədən qovmağa hazırlaşılır. O bildirib ki, bölgədə qalmaq istəyən kürdlərin adambaşına 2 min dollar ödəməsi şərti irəli sürülüb. Daşnaksütun Partiyası da kürdləri Burc Hamid bölgəsindən çıxarmaq niyyətində olduğunu gizlətməyib. Partiyanın Livan parlamentindəki millət vəkili Hagop Pakrodyan qəzetə müsahibəsində bildirib ki, məsələ siyasi xarakterli deyil. Onun sözlərinə görə, kürd gənclər bölgədə təhlükəsizliyə problem yaradırlar və müqaviləsiz ev kirayə tuturlar. Hagop Pakrodyan problemin də bundan qaynaqlandığını iddia edib.

Sətri Xəbərlər

* Türkiyə BMM –nin yığıncağında Türkiyənin baş naziri Rəcəb Taib Ərdoğan 1937-1939-cu illərdə Mustafa Kamalın əmri ilə Dersim xalqına qarşı törədilən soyqırma görə hökumət adından Kürd xalqından üzr istəmişdir.

*Türkiyənin "Taraf" qəzetinin verdiyi məlumata əsasən, Türkiyə hökumət nümayəndələri Qəndildə PKK- ilə danışıqlar aparmışdır.

*Rusiyada və digər Avropa ölkələrində kürdlər arasında "Qadınların hüquqları və azadlığı" adlı iclaslar keçirilmişdir.

*Həvler şəhərində Kürdüstan Demokrat Partiyası ilə Kürdüstan Yurdseverlər Birliyinin birgə konfransı keçirilmişdir. Qərara alınmışdır ki, Kürd Xalq Konqresi yaradılsın.

*Türkiyənin anamuxalifətinin başçısı Kamal Kılıçdaroğlu hesab edir ki, Ərdoğanın 1937-ci il soyqırımına görə kürdlərdən üzr istəməsi kifayət deyil. Gərək hökumət indiki vəziyyəti düzəltsin ki, birdə belə hadisələr baş verməsin.

*İran İslam Respublikasının rəhbərliyi Türkiyəyə məsləhət görüblər ki, öz ərazilərində radiolokasiya qurğularının quraşdırılmasından imtina etsinlər.

*Bu həftə Suriyada baş verən ixtişaşlar nəticəsində 100-ə yaxın insan həlak olmuşdur.

*Bir qrup kürd genci Strasburq şəhərində yerləşən Avropa Birliyinin ofisini zəbt edərək, Avropa ölkələrinin siyasətinə etiraz etmişlər. Aksiya iştirakçılarının sözlərinə görə, özlərini demokrat adlandıran avropalılar Kürdüstanda gedən soyqırım haqqında, kürdlərə qarşı kimyavi silahın istifadə edilməsi haqqında heç bir fikir bildirmirlər.

*Artıq 3 aydan çoxdur ki, Türkiyə hökuməti Abdullah Öcalanla vəkillərinin görüşməsinə icazə vermirlər. Qeyd edək ki, bu Türkiyənin qatıldığı bütün konvensiyalara ziddir.

*ABŞ Suriyanın dəniz sərhədlərində bir-neçə hərbi gəmini yerləşdirdirərək, Suriyada yaşayan ABŞ vətəndaşlarına xəbərdarlıq etmişdi ki, mümkün qədər tez ölkəni tərk etsinlər.

*Yaxın günlərdə İranın prezidenti Mahmud Əhmədinejad Kürdüstana səfər edəcək.

*Kürdüstan İslam Birliyi partiyasının nümayəndələri Kerkükdə yerləşən ABŞ diplomatları ilə görüşlər keçiriblər. ABŞ nümayəndələri partiyanın fəaliyyətinə yüksək qiymət verərək, onların sülhün bərqərar olunmasında önəmli rol oynadıqlarını söyləmişdilər.

*PKK döyüşçüləri ilə Batman şəhəri yaxınlığında vuruşma zamanı 3 Türkiyə əsgəri öldürülmüşdür.

*İraq parlamentində nüfuza sahib olan "İraqiya" blokunun rəhbəri Ayad Alavi Kürdüstana səfər edərək cənab Barzani ilə müzakirələr aparmışdır.

*Deputat Kışanak: Ərdoğanı Hüsnü Mübarəkin taleyi gözləyir. O, tezliklə kürdlərə qarşı apardığı faşist siyasətindən əl çəkməlidir.

*Türkiyədə məşhur kürd siyasətçisi, keçmiş millət vəkili Məhmət Alınak həbs edilmişdir. Onun həbsinə çıxışları səbəb olmuşdur. Sonuncu nitqində o söyləmişdir ki, tezliklə Türkiyədə fəaliyyət göstərən bütün kürd partiyaları birləşməlidirlər!

*Kürdüstan bölgəsinin prezidenti Məsud Barzani Mosulda yerləşən Maxmur qaçqın düşərgəsinə səfər edib, Barzani sefer zamanı bildirmişdir ki, Kürdüstanda yaşayan qaçqınların problemlərini həll etməyə çalışacaqlar.

*Kürd Özünümüdafiə Dəstələrinin rəhbəri Murad Karayılan Suriya kürdlərinə müraciət edərək, bildirmişdir ki, onlar da özlərinin birliyini yaratsınlar.

*Gələn ilin yanvar ayından Kürdüstanın baş nazir vəzifəsinə Neçirvan Barzaninin təyin olunması təsdiqlənmişdir.

*Türkiyənin Cənub-Şərqində Kürd partizanları tərəfindən neft borusu partladılmışdır.

Redaksiyadan**N e k r o l o q****ƏLƏDDİM MÜƏLLİM
ELDƏN GETDİ**

Uzun müddət bir yerdə çalışdığım, gözəl insan, elin qayğısını çəkən, yaxşı yoldaş haqqında belə bir nekroloq yazacağımı heç ağılıma da gətirə bilməzdim. Hələ də bu gözəl insanın aramızda olmamağına inanmaq istəmirəm

Uzü daimi gülər, xalqı ilə, eli ilə oturub duran, hər cür çətinliyə səbrlə sinə gərən, əməyinə görə iki kərə "Lenin" ordeni ilə təltif olunan, səmimi yoldaş, sədaqətli dar günün dostu Cəfərov Ələddin İsmayıl oğlu ömrünün bahar çağında, uzun sürən xəstəlikdən sonra, 24 oktyabr 2011-ci il tarixində gözlərini həyata əbədi olaraq yumdu.

O, 1956- ci ildə Laçın rayonunun Kamallı kəndində anadan olmuşdur. 1962-1972-ci illərdə Kamallı kənd orta məktəbini yüksək qiymətlərlə bitirərək, Gəncə Dövlət Aqro-Sənaye Texnikumuna daxil olmuş və 1974-cü ildə texnikumu müvəffəqiyyətlə bitirərək, ona dogma olan qartallar oylağı Laçında sürücü-mexanik kimi əmək fəaliyyətinə başlamışdır

İşə və texnikaya marağı hələ kiçik yaşlarından əmək fəaliyyətinə başlamağa səbəb olmuşdur.

O, plan və tapşırıqları layiqincə yerinə yetirən, üzərinə düşən bütün öhdəlikləri bacarıqla həll edən bacarıqlı bir kadr idi.

Ələddin müəllim 1980 – ci ildə, yaxşı fəaliyyətinə görə, Füzuli adına heyvandarlıq sovxozunda baş mexanik təyin edilmişdir.

Bu vəzifəsinin öhdəsindən də bacarıqla gələn

Ələddin müəllim 1989-cu ildə, işdə göstərdiyi qabaqcıl fəaliyyətinə görə və xalqın rəğbətini qazandığına görə, Laçın rayon rəhbərliyi tərəfindən xalqın arzusu ilə, Füzuli adına kolxozun idarə heyətinin sədri təyin edilmişdir. O, bu vəzifədə 1995-ci ilə qədər çalışmışdır.

İşlədiyi dövr ərzində dövlətin plan və öhdəliklərini layiqincə yerinə yetirmiş, kəndin sosial-iqtisadi inkişafında böyük rol oynamışdır.

Kənddə yeni elektrik dəyirmanı tikdirmiş, kolxozun imumi gəliri hesabına kəndə komutotor gətirmiş, kəndin tamamilə telefonlaşdırılmasına nail olmuşdur.

Kəndin küçə və yollarının abadlıq işlərində də Ələddin müəllimin böyük əməyi olmuşdur. Kənd əhalisinin maddi rifahının yaxşılaşdırılması üçün "Çay Kamallı" adlanan bağ və əkin sahələrinin kənd camaatı arasında tamamilə düzgün bölüşdürülməsinə nail olmuşdur.

1992-ci ildə rayon erməni işğalçıları tərəfindən zəbt edildikdən sonra, kənd əhalisi Ağcabədi qış yatağında məskunlaşdırıldı. Lakin, burada tam şəraitəzlilik hökm sürürdü. O zamankı çətinliklərə baxmayaraq, Ələddin müəllim bütün imkanlarını səfərbər edib, aran torpağında şirin artezian su quyusu vurdurmuşdur. Bütün yataqları şirin su ilə təmin etmiş, hətta şoran torpaqlarda əkinçiliyi inkişaf etdirmiş, çox illik yem bitkiləri, eləcə də, taxıl və arpa becərilməsinə nail olmuşdur.

2005-ci ildə bacarığına nəzərə alaraq Laçın rayon Kamallı kənd icra nümayəndəsi təyin edilmişdir. Bu vəzifəsində də kənd camaatına ləyaqətlə xidmət etmiş, hər yerdə onun vəzifəsinə aid olmayan problemlərin həllində də yardımçı olmuşdur.

Ömrünün sonuna qədər həmin vəzifədə çalışaraq xalqının xidmətində durmuşdur.

Rəhbər vəzifələrdə işlədiyi dövr ərzində dövlətə və xalqına layiqincə xidmət etmişdir.

Gözəl insan, yaxşı rəhbər, daima elinin-obasının xeyir-şərində iştirak edən, xalqına bağlı layiqli bir insan idi. Ataların gözəl bir məsəli var, deyir: "Adam var evdən gedər, adam da var eldən gedər". Bəli, Ələddin müəllim də özü kimi, xalqına yararlı altı övlad, dörd oğul, iki qız qoyub gedərək, xalqdan, eldən getdi.

O gözəl insanın xatirəsi, onu sevənlərin qəlbində əbədi yaşayacaqdır, o, xatirələrdən heç vaxt silinməyəcəkdir.

Allah rəhmət eləsin!.. Amin!..

Vidadi Qurbanov, 20 noyabr 2011-ci il.

Abdulla Öcalan Bəşər Əsədə məktub göndərirdi

Türkiyədə Kürd İcmaları İttifaqının (KCK) şübhəli fəaliyyəti ilə bağlı həyata keçirilən son həbslər zamanı KCK vəkillərinin ofislərindən Abdulla Öcalanın təlimatlarının və Bəşər Əsədə məktubunun çıxdığı məlum olub.

"Qafqazinfo"nun Türkiyə mətbuatına istinadən xəbərinə görə Apo 6 ay əvvəl İmralıdan Suriyada üsyanın yatırılması və Əsədə dəstək üçün 1000 PKK-lının göndərilməsi təlimatı verib.

Əməliyyat zamanı nəzarətə alınan vəkillərin İmralı ilə Kandil arasında əlaqəçilik etdiyi öne sürülmüşdü. Vəkillərin ofislərində edilən axtarışlarda Suriya ilə PKK arasındakı əlaqələri göstərən təşkilati qeydlər də ələ keçirilib. Məlum olub ki, Hafiz Əsəd dövründə 20 il boyunca PKK-nı Suriyadan idarə edən Öcalan bölgədən ayrıldıqdan sonra mövcud hökumətlə əlaqələrini kəsməyib və Bəşər Əsədə də öz dilindən məktub yazılması təlimatını verib.

Öcalan Suriyadakı hadisələr sonrası TV-lərdə Bəşər Əsədin çıxışlarından mesaj aldığını vurğulayaraq vəkillərdən ona məktub yazılmasını istəyir. 12 may 2010-cu il tarixli həmin görüş qeydləri vəkillin ofisində tapılmışdı. O görüş qeydlərində Öcalan

Əsəd mövzusunda bunları söyləyir: "Əsəd ailəsi kürdlərlə düşmənlik etmək istəməz. Hafiz Əsədin oğlunun da atasına layiq olmasını və kürdlərə haqlarını verməsini diləyirəm. Gözəl bir mesaj göndərin Suriyaya. Əsədin TV-də bir mesajı çıxmış. Bu, mənim üçün əhəmiyyətlidir. O, "kürdlərin məsələsi bölgədə müzakirəylə həll edilməli" deyib. Əsəd Türkiyədə, İranda kürdlərə qarşı təzyiq üsullarına qatılmır. Mesajından bu çıxır. Ən azı mənim adıma belə bir məktub yazın: "Hörmətli cənab Əsəd, Suriyadakı kürd dostlarımızla bağlı TV-dəki mesajınızı aldım. "Regional müzakirəylə təyin edilməli" fikriniz həll yolunda bizim üçün çox əhəmiyyətlidir, təşəkkür edirik. Bu vəziyyət atanızın fikrinə də uyğundur. Mən təkrar Cəmil Əsəd və Hafiz Əsədi hörmətlə xatırlayıram."

Bu əməliyyata etiraz edən BDP millət vəkilləri Hasip Kaplan, Sebahat Tuncel və Ayla Akat Ata, dünən İstanbul Ədliyyəsində baş prokurorun vəkili Fikrət Seçənlə görüşdü. Ardından da həmkarlarının KCK əməliyyatında nəzarətə alınmasını etiraz edən bir qrup vəkilin ədliyyə qarşısında keçirdiyi aksiyaya qatılıb.

"Qafqazinfo.az"

Cəmil HƏSƏNLı

Tarix elmləri doktoru, professor
“Media forum” saytı tarixçi
alim Cəmil Həsənlının
“Azərbaycanın sovetləşməsi və Qarabağın qara günləri (1920-1923)”
araşdırmasını oxuculara
təqdim edir.

Əvvəli ştən sayımızda

Bakının və Qafqazda, ilk növbədə isə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən tanınmış bolşeviklərin Mərkəzin siyasətinə qarşı müqavimətindən əsəbiləşən G.Çiçerin RK(b)P MK-nın Siyasi Bürosuna 22 iyun 1920-ci il tarixli məktubunda “Bakılı yoldaşlar”ı açıq-açıqlıqna itizamsızlıqda və partiyanın siyasi xəttinə qarşı çıxmaqda ittiham edirdi. O təklif edirdi ki, Qafqaz qrupu ilə bağlı olmayan nüfuzlu bir adamı Xalq Komissarları Sovetinin vəkaləti ilə Bakıya göndərmək lazımdır. Belə bir “nüfuzlu adam” kimi o, Sokolnikovun adını çəkirdi. Bunu G.Çiçerin onunla əlaqələndirirdi ki, “Bakılı yoldaşlar” öz hərəkətləri ilə kompromisi pozur, Mərkəzi Komitənin Ermənistanla sülh bağlamaq haqqında tələblərini rədd edirdilər.

Çiçerin Leninə şikayətlənirdi ki, “Nərimanov Bakı tatarlarının (azərbaycanlıların - C.H.) hücum niyyətlərinə haqq qazandırır”. Onun fikrincə, Rusiya qüvvələri tərəfindən tutulmuş mübahisəli ərazilərin Azərbaycana birləşdirilməsində təkid etmək Ermənistanla müqaviləni qeyri-mümkün edir. Görünür, 1920-ci ilin yayında Azərbaycanda olan bolşevik ordusunun yarısının Moskvanın təkidi ilə bilavasitə Qarabağ və Zəngəzurda saxlanması məhz bu zərurətdən irəli gəlirdi.

Bu məsələdə Çiçerinin məntiqi maraqlı idi. Cəmi iki ay əvvəl mübahisəsiz olaraq Azərbaycana məxsus olan ərazilər Sovet Rusiyasının ordusu tərəfindən işğal olunaraq mübahisəli elan edilir və indi həmin ərazilərin Azərbaycanda “saxlanması” deyil, ona “birləşdirilməsindən” söhbət gedirdi. O yazırdı: “Bakılı yoldaşlar”ın bütün bu hücum siyasəti Mərkəzi Komitənin artıq müəyyən edilmiş xətti ilə köklü şəkildə ziddiyyət təşkil edir.”

Çiçerin Qarabağ ətrafında yaranmış mübahisələrlə bağlı hətta Leninə belə yalan məlumat verməkdən çəkinmirdi. Leninin sorğusuna cavab olaraq Sovet Rusiyasının xarici siyasət idarəsinin rəhbəri, özünün etiraf etdiyi kimi, “Qafqaz işlərindən az məlumatlı” olmasına baxmayaraq yazırdı: “Qarabağ qədim erməni yerləridir, lakin erməniləri orada qırıqdan sonra düzənlik hissədə tatarlar yerləşiblər, dağlıq hissədə isə ermənilər qalıblar. Biz indi tatarları incik salmamaq üçün həmin yerləri ermənilərə

Azərbaycanın sovetləşməsi və Qarabağın qara günləri

vermirik... Gürcüstanın və Ermənistanın sovetləşməsi üçün şərait yetişəndə onda bütün bunlar aradan qalxacaq”.

Məhz bütün bunları nəzərdə tutaraq Nərimanov Leninə yazırdı ki, “yoldaş Çiçerinin teleqramından görünür ki, Sizin məlumatınız birtərəflidir”.

Lakin Çiçerinin bu oyunları, hədələri və yalanları Nərimanov və digərlərini öz mövqelərindən çəkəndirə bilmədi. Qarabağın dağlıq hissəsinə Ermənistanın iddiaları gücləndirildiyindən aprel çevrilisindən az sonra Qafqazda nüfuzlu hesab edilən bolşeviklərdən N.Nərimanov, M.Mdivani, A.Mikoyan, B.Naneyşvili, hətta XI Ordunun hərbi şurasının üzvləri J.Vesnik, M.Levandovski və İ.Mixaylov birlikdə imzalayıb məsələyə tərəddüdlü münasibət bəsləyən RK(b)P MK-ya göndərdikləri məktubda yazırdılar: “Qafqazda inqilabın mənafeyinə zidd olan, Ermənistanla aparılan bəli danışılarda nəzərdə tutulan Qarabağ və Zəngəzur məsələləri ilə bağlı vahid fikrimizi bizim Mərkəzi Komitəyə bildirməyi öz borcumuz hesab edirik. Müsavat hökuməti dövründə Qarabağ bütövlükdə Azərbaycanın tərkibində olub. Qarabağ və Zəngəzurun Bakı ilə qırılmaz iqtisadi və mədəni birliyi bu vilayətlərdən olan on minlərlə fəhlədən qidalanır. Onların İrəvanla əlaqəli olmaması 1919-cu ildə Qarabağın erməni əhalisinin kəndli qurultayında parlaq şəkildə öz təsdiqini tapdı. Müsavat rejiminin ermənilər üçün dözülməz şəraiti və Ermənistanın agentlərinin təxribatçı əməllərinə baxmayaraq hər halda erməni əhalisi ermənilərə sakit həyat təminatı şərti ilə Azərbaycanla tamamilə bir yerdə olmağa qəti şəkildə tərəfdar oldular”.

Məktubun sonunda qeyd olunurdu ki,

tinin hakimiyyətinə tabe edildi”.

S.Şaduns sözünə davam edərək bildirirdi: “Lakin Ermənistanda hakimiyyət “möhkəmlənən” kimi və Dronun “qəhrəman” bandası bir necə uğurlu hərbi əməliyyat keçirdikdən sonra (Tiflisə, Zəngəzura və digər yerlərə) Qarabağda da işlər başlandı. Daşnak hökuməti yenidən öz emissarlarını böyük pul ehtiyatları ilə Dağlıq Qarabağa göndərdi və Qarabağın heç bir bağlılığı olmayan Ermənistanla birləşdirilməsi uğrunda təbliğata başladı”.

Ermənistanın Sovet Rusiyası tərəfindən tanınmasına rəsmi xarakter vermək üçün Çiçerin 1920-ci ilin iyun ayının 29-da Boris Leqranın İrəvana səlahiyyətli nümayəndə təyin olunduğunu bildirdi. Onun izahına görə, səlahiyyətli nümayəndə iki ölkə arasında mehriban qonşuluq münasibətlərinin yaradılması, bütün mübahisəli məsələlərin yoluna qoyulması, ziddiyyətlərin aradan qaldırılması və Rusiya ilə Ermənistan arasında sülhün möhkəmləndirilməsi işinə xidmət etməli idi. Eyni zamanda bu missiyanın qarşısına Rusiya ilə Ermənistan arasında müqaviləni işləyib hazırlamaq vəzifəsi qoyulmuşdu.

Leqran Ermənistanla səlahiyyətli nümayəndə təyin edildikdən bir gün sonra Nərimanovun və Qafqaz bolşeviklərinin ciddi cəhdlərinə baxmayaraq Sovet Rusiyasının rəhbərliyi Çiçerinin təkidi ilə 1920-ci ilin iyun ayının 30-da Qırmızı Ordunun Ermənistanla doğru irəliləməsinin dayandırılması haqqında qərar qəbul etdi. RK(b)P MK Siyasi Bürosunun bu qərarını əldə rəhbər tutaraq Çiçerin Azərbaycanda işlərə rəhbərlik, siyasi proseslərə nəzarət edən Mərkəzin nümayəndələrinə öz təzyiqlərini gücləndirməyə başladı. İyul ayının 2-

deyil, Şəhur-Dərələyəz qəzasını da mübahisəli elan edir. Sonuncu ərazi heç vaxt, heç bir halda mübahisəli olmayıb və hətta Müsavat hökuməti belə oranı həmişə Ermənistan kimi tanıyıb. Şəhur-Dərələyəzsiz Ermənistandan, demək olar, heç nə qalmır, Ermənistan sülh nümayəndə heyəti uzun müqavimətdən sonra əvvəl-axır böyük hissəsinin Ermənistanla verəcəyinə ümid bəsləyərək Qarabağ və Zəngəzurun mübahisəli olduğu ilə razılaşsa da, lakin onlar Şəhur-Dərələyəzin mübahisəli olduğu ilə heç bir halda razılaşmırlar.

Digər tərəfdən, bizim Ermənistanla müqaviləmizin Azərbaycan hökumətinin tələblərinə zidd olmadığı barədə Azərbaycan hökuməti ilə razılığa gəlməyimiz zəruridir. Sizin Bakıda çox böyük təsiriniz olduğundan xahiş edirik bu təsirdən istifadə edərək nail olun ki, Azərbaycan hökuməti Şəhur-Dərələyəzi deyil, Qarabağ və Zəngəzuru mübahisəli ərazi kimi tanısin”.

Əlbəttə, G.Çiçerinin Şəhur-Dərələyəzlə bağlı mülahizələri tarixi həqiqətə uyğun deyildi. Hətta Qafqazdakı bütün fəaliyyətlərində xüsusi şəkildə öz ermənipərəstliyi ilə seçilən fransızlar 1918-ci ilin dekabrında Qafqazın etnik-milli tərkibi, inzibati quruluşu haqqında hazırladıqları məlumatlarda qeyd edilirdi ki, ermənilər bir sıra əraziləri öz tərkiblərinə daxil ediblər ki, həmin ərazilərdə onlar azlıqda qalırlar. Belə ki, Naxçıvanda 75 min, Şəhur-Dərələyəzdə 57 min, İrəvanda 87 min, Sürməlidə 44 min tatar (azərbaycanlı - C.H.) yaşayır. Bu dairələr Ermənistanın mərkəzində, demək olar ki, müsəlman kantonlarıdır”.

Qeyd etmək lazımdır ki, bu sənəddə bəzi qeyri-dəqiqliyə yol verilib, 1918-ci ilin dekabrında İrəvan istisna olmaq adı çəkilən digər ərazilər Azərbaycan hökumətinin nəzarətində idi və 1918-ci ilin iyun ayının 4-də Türkiyə ilə Ermənistan Respublikası arasında imzalanmış Batum müqaviləsinə görə, Ermənistanın sərhədləri, habelə onun hüddudlarına daxil olan ərazilər müqavilənin mətnində aydın şəkildə öz əksini tapmışdı.

Georgi Çiçerinin 2 iyul tarixli şifrlı teleqramından sonra Leqran və Ter-Qabrielyanla müzakirələrin yekunu kimi Orconikidze birbaşa xətlə Moskva üçün hazırladığı cavabında bildirirdi: “Azərbaycan Qarabağ və Zəngəzurun təcili və danışqsız birləşdirilməsində təkid edir. Mənə görə, bunu etmək zəruridir, belə ki, hər iki qəza iqtisadi baxımdan Bakıya meyllidir və xüsusilə Bəyazid türk diviziyasının araya girdiyi indiki vaxtda bu qəzalar tamamilə İrəvandan ayrılıb. Bu qəzalar mübahisəli saxlanıldığı halda onlar, sözsüz ki, türklər tərəfindən tutulacaq və bütün erməni əhalisi qılincdan keçiriləcək. Bunu aradan qaldırmaq üçün biz heç nə edə bilmərik. Bu qəzaların Azərbaycana birləşdirilməsi Azərbaycan kommunistlərinin əlinə güclü dəlil vermiş olardı və köçərilər üçün yolları açardı.

Gabrielyanın sözlərinə görə, erməni nümayəndəliyi sözsüz buna gedər. Məsələnin həllinin belə gedişində Azərbaycanı məcbur etmək olar ki, qalan vilayətlərdən imtina etsin. Mənim fikrimcə, Qarabağ və Zəngəzur təcili olaraq Azərbaycana birləşdirilməlidir. Mən Azərbaycanı məcbur edəcəyəm ki, bu vilayətlərin muxtariyyətini elan etsin, lakin bu ideya Azərbaycandan gəlməlidir və heç bir halda bunu müqavilədə göstərmək olmaz”.

Ardı var

müsəlman kütlələri Azərbaycanın köhnə sərhədlərdə saxlanıla bilinməməsinə sovet hakimiyyətinin xəyanəti, ermənipərəstliyi və ya zəifliyi kimi yozurlar. Onlar Mərkəzi xəbərdar edirdilər ki, Qarabağ və Zəngəzur məsələsində tərəddüd etməklə Azərbaycanı rəzil vəziyyətə qoymasınlar.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə Qarabağın Azərbaycanın tərkibində olduğunu az sonra uzun müddət Qarabağda müxtəlif rəhbər vəzifələrdə işləmiş S.Şaduns da etiraf edirdi. O yazırdı: “Dağlıq Qarabağın özünün kəndlilərinin təkidi ilə bu hissə aran hissə ilə birləşdirilməli oldu və bütün Qarabağ Müsavat hökumə-

də Orconikidzeyə göndərdiyi teleqramda o bildirirdi ki, türk milli mərkəzi ilə başlanan danışıqlarda Rusiyaya birbaşa ərazi əlaqəsi zəruridir, bunun üçün isə biz Ermənistanla müqavilə bağlamalıyıq ki, onun vasitəsi ilə belə əlaqə imkanını əldə edək. Çiçerin yazırdı: “Onunla (Ermənistanla - C.H.) müqavilə Kiçik Asiya işlərinə bizim mümkün təsirimizi təmin edən yeganə vasitədir”.

Həmin gün göndərdiyi digər bir şifrlı teleqramda Çiçerin Orconikidzeni inandırmağa çalışırdı ki, erməni daşnak hökuməti ilə kompromis əldə edilməsi Sovet Rusiyası üçün zəruridir. O yazırdı: “Azərbaycan hökuməti yalnız Qarabağ və Zəngəzuru

**Balayêv
Baro**

KURDİSTAN

Geh sêfil bûm, geh kasil bûm boy huba te,
Bûme kizik, her gav helyam ez seba te.
Por sipî bû, ser zimîne tim navê te,
Roj bihata, min bidîta azaya te.

Dil westîya, pir bedhalim, dûrim ji te,
Dermanên min gerek bînin tenê ji te.
Tu Ziyaretî, ez koçekim, koçekê te,
Heta kengê, ezê nebim mêvanê te?

Hogirên baş, bikewgirin, hûn jî tev min.
Ava şêlû, mîskên danî nav çavêd min,
Welat, xwezil, min maçkîra her qulçên te,
Kuta bûna rojên mine xeme bêy te.

Çavêd min rê, hesretkêşim, feqet dûrî,
Boy tew Kurda emir, jîne, gul û nûrî,
Wedê bimrim, bila domam bilûvînin,
Çenge axa te, ser tîrba min bireşînin.

(para duda)
Şikir, şikir, aza bûye pareke te,
Yeqîn ezê îdî bibim mêvanê te.
Ezê maçkim, kevir-kuçik, zinarên te,
Hemêz bikim, çîya, banya, berwarên te.

Kulm-kulm vexum, avêd kanyê teye sare,
Gund, bajara, mêze bikim kaw-kubare.
Hewlêra rind, bikim taştê, êvarîyê,
Can-cesedê xwe xilazkim xerîvîyê.

Biêwirim li Helebca dil-bîrîne,
Hêsrên xwe va bişom axa mewt-jehrîne.
Şêr-şehîda tewaf bikim yeko-yeke,
Xaliq-alem bikim hîvî, tew xwînêrêja,
Nolî Seddam, ezab bide, paşê rêke.

Ewledê xwe dikim rica, îltîmase,
Weysêta min, gelê min ra bêjin ese.
Wedê bimrim, gotnê min ser zimane,
Defin bikin min binlinga kek Berzane.

Bila bêjin helbestvanê welêt dere,
Mêvan hatye ji mîkanê gelek dûre.
Gulê welêt ser min daynin baq û baqe,
Ruhê min sih ke, îdî hatye mala heqe.

ALA KURDİSTANÊ

Gelek qurne, pir dewranêd tele-şewat hatin û çûn,
Gav-rojêd wan bûne qetîl, nav xwînê da tim gevez bûn.
Gelek şênî, gund û bajar, rûyê erdê bûne unda,
Hinekê nûh zû xuluqîn, nav derxistin, bûn peyda.
Gelek millet nav zulmê da helyan, zêryan, temam red bûn,
Xêlek nava şer-dewa da pir çerçîrîn, nav û deng bûn.
Rebbe jorîn her gelî ra namûs, xîret par şandîye,
Hebûna gel, namûsa gel, berê-berê da ala wîye.
Gelê bê al belengaze, tim koleye, him bindeste,
Sêfil-jare, kesek wî ra qet danayne kevrê raste.
Al – dîroke, al – şerefe, al – xîreta gelê xune,
Mêrxasa ew xweyî kirye, yekî daye yekî dine.
Bextewarim, ala min jî tevî ala dimilmile,
Welatê min îdî dertên şîn û girî, derd û kule.
Min dipirsîn: - Ala Kurda çima bûye ro, sê renga,
Bersiv didim: - Dinya fire zû da bûbû Kurda tenge.
Ro – nişana nav gela da, pir kevnare gelê meye,
Rengê sipî – edîlayê, ew armanca me Kurdaye.
Rengê sipsor: - Xwîna gelê, boy azayê tim kişyaye,
Kesk – nişana pêxembere, rengê ala Îslamêye.
Zerdeştîya ji me stendin, em jî kirin musulmane,
Me welatê xwe unda kir, man bê rusqet, bê zimane.
Ser piştê me agir dadan, erş û kursî tev me zîvyan,
Kal-bav kuştin, hebûn birin, dê-xûşkêd me şev-roj giryan.
Gund-bajarêd meye ava, kaf-kûn kirin, hedimandin,
Mewt-jehr kirin nav axa me, mêrxasêd me xeniqandin.
Dutîretî kirin nav me, em zêrandin, em ker kirin,
Kurda Kurd kuşt, wan birca da kêf û sefa derbaz kirin.
Hemû dinê ker bûn, lal bûn, ne bihîstin, ne axivîn,
Tev me giryan, payiz, bahar, sar zivistan, him jî havîn.
Dilekî eş, hemû Kurda dikim hîvî, dikim rica,
Kevn bavêjin, tew bibin yek, kom bin dora egît, qenca.
Şikir îdî firsend hatye, kêr-kimêd xwe medin bade.
Tim hişyarbin, fitê medin, neyar îdî emir bide.
Dîrokê da dayna Xwedê boy her gelî tek careke,
Hefadêd Kurd, wede hatye, herçar parça bikin yeke.
Me azakin, em jî bibin xweyî cejn, xweyî welat.
Bila îdî me nas bike, him Rojava, him Rojhilat.
Ala meye kesk, sor, sipî, nav ala da bimilmile,
Şeveqa wê neyar korke, wî biteqe kezev, dile.

BEXTƏVƏRƏM MƏN

Gəl sənə söyləyim əziz mələyim,
Yaşım keçibse də bəxtəvərəm mən.
Göydə fırlanmayıb hələ ələyim,
Əsli sənsən, onda yanıq Kərəm mən.

Qulluq eyləyirsən bibimin qızı,
Mənim ürəyimin ayı, ulduzu.
Nazımı götürdün hər bahar-yazı,
Hələlik yanında bil ki nərəm mən.

İşsiz qalmamışam birçə saat da,
İşi olmayana zülüm həyat da.
Nələr eyləmişəm qalıbdır yadda
Daimi işimdə bir hünərəm mən.

İndi iş tapmayıb milyon zəhmətkeş,
Ay işsiz zavallı, ha qəlbini eş.
Qohuma-qardaşa oldum qayğıkeş,
Ömür taxtasında qızıl zərəm mən.

Əl açmamışam yaxına, yada,
Borcsuz yaşamışam fani dünyada.
Məni qorxutmayıb qorxulu səda,
Nərimanam, həm ata, həm də ərəm mən.

24.01.2011

GÖZÜMÜN NURU

Aynur, harda qaldın gözümün nuru?
Xəstəhalam, məni sağaldan yoxdu.
Gəl sağalt, ay quzum, baban məğruru,
Çoxdakı oxuyan nə qədər çoxdu.

Sən özün oxudun öz zəhmətinlə,
Biliyi topladın öz qeyrətinlə.
Minnətsiz dolandın öz minnətinlə,
Zəhmət çəkənlərin üreyi toxdu.

Bir dəfə vaxtını keçirmədin boş,
Tərpenişin gözəl, davranışın xoş.
Narahat etsə də nə qədər naxoş,
Xəstələr gündəlik üstünə axdı.

Heyranam əqlinə, o kamalına,
Nifrətim olubdur gönü qalına.

Hejarê Şamil

LI MIN HAL NE HIŞT DILGERMÎ

Ez bi tena serê xwe me,
Nêzim, ne dijm bi xwe re.
Ji xwe çiqas dûr direvim,
Diçim diqijim bi xwe re.

Jiyan çiqas giran kar e
Mirov zordest, sitemkare
Heq mêtin bo wan ne are
Min hê şîrmêjim bi xwe re.

Li min hal ne hişt dilgermî
Çi ferq sist bêjim, an fermî:
Ji bo her kesî rûnêrim
Dijwarim, tûjim bi xwe re.

Lê dilê xwe berfireh girt
Heqqî ji xwe re bargeh girt.
Hîm û binyad û bingeh girt –
Rastî, paqijî bi xwe re.

GERDÛN

Ji zinarekî te ez yek telemim,
Giha, gulê te me, belgê te me him.
Ağır, xwelî, ajar, vergê te me him,
Ji ser heta panî şerînim, gerdûn.

Bi jiyîn bewaye evînekî hat,
Hat, ev bi qazîn hat, bi çirîkî hat.
Çi bikim, newayek pir zivîrkî hat,
Çê nebûm ez bi te, çarînim, gerdûn.

Bi mirazên sêvî şivane ezel,
Nizanim pîreke, civane ezel.

Arzumdur taleyin yaxşı alına,
Zəhmət çəkməyən yatacaq baxtı.
Əqlin sevindirir baban Nərimanı,
Müalicə edirsən, sağalır canı.
Biliyi olanlar gəzir dünyanı,
Savadı olanın yaxşıdır baxtı.

28.01.2011

MƏN DƏ Kİ, MƏNƏM

*Bu gün Xalq Şairi Zəlimxan Yaqub
"Səhər ovqatı"nda olanda yazılıb.*

Bir şeir göndərdim, cavab vermədi,
Dəryadı, ümmandı, mən də ki, mənəm.
Düşünürəm yaxşıca iş görmədi,
O, şirdi, aslandı, mən də ki, mənəm.

Xalqımın dərindən yazıram gündə,
O öndə dayanıb, öndədir, öndə.
Öyünür onunla ana vətən də,
Sözdə qəhrəmandı, mən də ki, mənəm.
Öndərə yazılıb neçə cür dastan,
Vəsf edib sevgidən, söyləyib yasdən.
Şeiri gül-çiçəkdi, həm də gülüstan,
Sözü alovlandı, mən də ki, mənəm.

Öndərdən daimi yazacaq əsər,
Onun yazdıqları qılınıc kəsər.
Tanrım verib ona belə bir hünər,
Ona içib andı, mən də ki, mənəm.

O, bir yaraşıqdır türk ellərinə,
Yazdıqları xeyli gedir dərinə.
Fəxri adlar aldı öz hünərinə,
Qoşmadı, dastandı, mən də ki, mənəm.

Xudam, sağlam saxla sən Zəlimxanı,
Böyük Türkoğlumuz, yaxşıca tanı.
Valeh edir gündə Milli Nərimanı,
Şair Zəlimxandı, mən də ki, mənəm.

12.12.2010

İNCİDİM

Böyük alim Qəzənfər Paşayev cənaba

Əziz qardaş, neçə kitab yazmışam,
Heç birinə söz demədin, incidim.

NƏRİMAN ƏYYUB

Söyləmədin düz demişəm, azmışam?
Gözləməyə söz demədin, incidim.

Umuram ki, siz tanınmış alimsiz,
Azərbaycan yaxşı tanıyır kimsiz.
Mənim üçün qiymətsiz daim siz,
Vaxt dolanır, tez demədin, incidim.

"Haray" kitabına söz dedi Camal,
Mustafayev qağam, alim əhlihal.
Sən demədin yeri, ya geriye qal,
Həqiqəti düz demədin, incidim.

Mən sevirəm sizin kimi qardaşı,
Ömrüm boyu olmamışam heç naşı.
Bir də sevdim xalq şairi adaşı,
Sözlərimdən iz demədin, incidim.

Nəriman Əyyub gileylənən qardaşdı,
Artıq yaşı yetmiş keçən yaşdı.
Gündəlikdə sözlər ürekdə daşdı,
Yatma, gündə yaz demədin, incidim.

12.10.2010

BİZ ADAM DEYİLİK HƏLƏ

Bu torpaq kimindi, Tanrı,
Bilmirik, bilə bilmirik.
Min illərdi yaşayırdıq
Heç nəyi hələ bilmirik.

Yerdəki ahı görürsən...
Bizdən də yaxın görürsən
Sən bizi axı görürsən
Biz səni görə bilmirik.

Birinin günah işi var,
Birinin nahaqq işi var
Həminin tamah dişini var
Dünyanı bölə bilmirik.

Nə ondan deyilik hələ,
Nə bundan deyilik hələ.
Biz adam deyilik hələ
Biz adam ola bilmirik!..

1993

SƏN MƏNİM ADIMA SATAŞMA ELLİM

*Şerlərini "Həjar" imzası ilə çap etməkdən
boyun qaçıran bir nəşirə.*

Sən mənim adıma sataşma, ellim,
Sən Allah, adımla işin olmasın.
Özümlə pəncələş, pəncələşirsən,
Kökümlə, zatımla işin olmasın!

İnsanıq, torpağın bir oğlu sənsən,
Yaxşı bil, torpağın bir oğlu mənəm.
Dünen bir Koroğlu babam olubdu
Sabah da sənə bir Koroğlu mənəm.

Dayan, ayıbına kor olub dayan,
Dayan! Gözlərini kor qoyar günah.
Ölümü əlində silah olanın
Bir adı Allahdı, Əstəğfurullah!

Mən bu silahımla doğulmuşam ki,
Dar gündə adımlı qoruya bilim.
Torpağın üstündə gücüm çatmasa
Torpağın altında qoruya bilim.

Sən mənim adıma sataşma ellim,
Sən Allah, adımla işin olmasın.
Mənim bostanıma daş atma, ellim,
Kökümmən, zatımmın işin olmasın!

1989

Şaş û zûkanî bûm, bi jane ezel,
Di nav jıyanê de bêjînim, gerdûn.

Pirçûkên bêxwedî dîsa kalîne,
Sewdager çi dike derdê nalîne?
Bo me xemxaneyî, ne tu helînî
Ez jî li ser te da gêrînim, gerdûn.
AZERBAJCANCA:
1987

ƏTƏYİNDƏ NAMAZ QILDIM GÜNAHLARIMIN

Ölümlər də mənə-mənə, çeşid-çəşiddi,
Hər ölümün öz adamı, öz yiyəsi var.
Torpaqları səs almasın rəhmətliklərin,
Ölümlərin ucuzu var, göstərməsi var.

Hər ölümə ağı deyib ağlamaq olmur,
Ölümlər var "Mırsi" üstə, "Cəngi" üstədir.
Adam gördüm, ölümə də qışqandım onu,
Ölüm gördüm, fərahimdən ölmək istədim.
Möcüzəyə inanmayan, məni inadır,
Kürdün ruhu "Kürdovşar"da niyə yar gəzir?
Ay qalanlar, ruhunuzu xilas eyləyin
Ölənlərin xoş ruqları bacalar gəzir.

Mən dərd çəkib, təmiz oldum, tər-təmiz oldum,
Ətəyində namaz qıldım hər günahımın.
Mən canıma əzab verdim, ömrüm uzunlu,
Yeri gerek behişt olsun incik ruhumun.

1991

YALNIZAM, TƏKƏM, TƏNHAYAM

Yalnızam, təkəm, tənhayam,
Elə yaxınam özümə.
Özümdən bezib gedərdəm,
Gəlib çıxaram özümə.

Bu divar güzgüdü mənə,
Hər nə var güzgüdü mənə.
Adamlar güzgüdü mənə
Hara baxıram, özüməm.

Hər adam zalım adamdı.
Canım, hər yanımda adamdı...
Hara baxıram, adamdı,
Hara baxıram, özüməm.

Oturub göyə baxıram,
Bilirəm nəyə baxıram.
Deyirsən, niyə baxıram,
Niyə baxıram özümə?

1990

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN «ŞƏRƏFNAMƏ» ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

Əvvəli ötən sayımızda

Bidlisi Səlahəddin Əyyubi zamanında Dəməşq hökmdarı Məlik Əfsəl tərəfindən Əşqlan (Dəməşqin yaxınlığındadır) şəhərinin dağılması və əhalinin ağır vəziyyətə düşməsinə «Mir'at əl-Canan» tarixinə istinad edərək yazmışdır. O, Kürdüstan coğrafiyasını verərkən Həmdullah Qəzvinin 1339-cu ildə yazdığı əsərindən bir mənbə kimi istifadə edir. Həmin əsər Şərəf xan Bidlisinin ən çox istifadə etdiyi mənbələrdən biridir. O, Çingiz xan dövründə kürd əmirliklərindən alınan vergilərin miqdarını da həmin əsərdən götürmüşdür (63, 117-129; 76, 353-356).

«Şərəfnamə»nin müəllifi Sultan Cəlaləddin Xarəzminin öldürülməsi faktını Şeyx Rükəddin Ələüddövlə Simnaninin «İqabliyyə» əsəri, Həmdullah Qəzvinin «Tarixi qozide» və Dövlətşah Səmərqəndinin «Təzkirət əş-Şüəra» əsərlərinə istinadən yazmışdır. O, Cəlaləddin Xarəzmşahın, Bidlis və digər kürd vilayətlərinə gəlməsini qeyd edərkən yenə də həmin əsərdən istifadə etmişdir (66, 149-163; 76, 352-368).

Müəllif Bidlis vilayəti haqqında danışarkən Firuzabadının «Qamus» əsərindən istifadə edərək yazır: «Bidlis havası və suyu yaxşı olan yerə deyilir» (111, 214; 76, 335).

Bidlis həmin bölmədə Bidlis vilayətindən çıxan bir sıra elm xadimlərini də göstərir. O, həmin izahında «Nəfəhat əl-Üns» əsərindən bir mənbə kimi istifadə etdiyini və bu əsərin Əbdürrəhman Cami tərəfindən yazıldığını qeyd edir (76, 345). Lakin Katib Çələbi «Nəfəhat» əsərinin müəllifi Cami deyil, Əbubəkir əl-Kürdi olduğunu göstərir (103, 15). Bizə görə Bidlisi Əbdürrəhman Caminin «Nəfəhat əl-Üns» əsərindən istifadə etdiyi kimi, Bidlis alimi Əbubəkir əl-Kurdinin «Nəfəhat» adlı əsərindən də istifadə etmişdir, lakin o bunu göstərməmişdir. Müəllif Əmir Teymurun 1393-cü ildə Kürdüstanı işğal etməsini XV əsrin bir sıra mənbələrində göstəriləndiyi kimi verir. Lakin istifadə etdiyi mənbələrdən tək «Zəfərnəmə»nin adını qeyd edir (77, 687; 76, 120).

Bidlisi 1421-ci ildə Şahrux Mirzənin (Əmir Teymurun oğludur) Kürdüstana gəlməsini və bir sıra kürd əmirlərini öz itaəti altına almasını da XV əsrin digər mənbələrində qeyd edildiyi kimi göstərir. Lakin o, dövrün mənbələrindən yalnız «Mətlə-üs-Sə'''dein (108, 449-450; 76, 378) və Məcmə-ül bəhreyn» əsərindən istifadə etdiyini qeyd edir.

Tədqiqat prosesində Bidlisinin izah etdiyi hadisələr dövrün bir sıra mənbələri ilə müqaisə olunurdu, bir çox hadisələr məzmun etibarilə bir-birinə oxşar və yaxud da eyni formada verilmişdir.

Beləliklə, demək olar ki, müəllif mənbələr əsasında tarixi hadisələri izah edərkən təhrifə yol verməmiş və orta əsrin digər müəllifləri kimi, bütün hadisələri nağıl tərzində təkrar etmişdir. Bidlisi əsərinin ikinci cildində Ali Osman sülaləsinin tarixini yazarkən istifadə etdiyi mənbələrdən Qazi Əhməd Qaffari Qəznəvinin «Tarixə cahan ara» əsərinin adını çəkir. O, «Şərəfnamə»nin I cildində Luristanda hökmdarlıq edən kürd tayfalarının tarixini də əsasən «Tarixə cahan ara» əsərinə istinadən yazmış (76, 20-52; 100, 167), lakin əsərdən istifadə etdiyini qeyd etməmişdir. Bidlisi Ali Osman sülaləsinin tarixindən bəhs edərkən, onların yaşadığı ilk şəhərin Mərv olduğunu qeyd edir. Müəllif həmin şəhərdə monqolların törətdikləri cinayətlərdən bəhs edir. O, bu haqda olan faktları Xondəmirin «Həbib əs-Siyar» əsərindən iqtibas etdiyini göstərir.

Bidlisi əsərinin hər iki cildi üzərində işləyərkən tək tarixi mənbələrdən deyil, bədii ədəbiyyatdan da istifadə etmişdir. O, Mərv şəhərində günahsız əhalinin monqollar tərəfindən kütləvi surətdə qırğını təsvir edərkən Ömər Xəyyamın aşağıdakı rübaisini qeyd edir.

ترکیب پیاله ای که در هم پیوست
پشکسن آن روا نمیدانند مست
چندین سر و پای نازنینی از سر دست
از مهرکی پیوست و بکینی که شکت

87, 10; 78, 7.

(Tərcüməsi: Piyalənin tərkibi meylə birləşdikdə

məst onun sındırılmasını rəva bilməz.

Kimin məhəbbəti üçün birləşən gözəllərin başı, ayağı və qolları-bax kimin qəzəbilə sındırıldı).

Bidlisi burada monqolların cinayətini humanist bir tarixçi kimi qələmə almışdır. Müəllif bir sıra məşhur şairlərin, o cümlədən Firdövsinin «Şahnamə»sindən, Hafiz Şirazin «Divan»ından, tacik şairi Əbdürrəhman Caminin «Xirədnəmə»sindən və digər ədiblərin əsərlərindən istifadə edərkən, öz əsərini həm məzmun və həm də bədii cəhətdən zənginləşdirmişdir.

Bidlisi istifadə etdiyi mənbələrdən bəzilərinin müəllifini göstərsə də əsərin adını qeyd etmir və yaxud da əsəri göstərsə də müəllifini qeyd etmir. Tədqiqat zamanı bunlardan bəziləri müəyyənləşdirilib qaydaya salınmışdır. Bununla bərabər, tədqiqat prosesində 1393-cü ildə Teymurləngin Cəmlək adlı yerdə (Mardin yaxınlığındadır) düşərgə salması, Kürdüstan əmirlərindən bəzilərinin böyük təntənə ilə onun görüşünə gəlməsi və onların Teymurləng tərəfindən səmimi qəbul edilməsi də məlum oldu. Bir sıra hadisələr XV əsrin mənbələrindən Şərəfəddin Əli Yəzdinin «Zəfərnəmə»sində, Nizaməddin Şəminin «Zəfərnəmə»sində, (77, 372-373; 126, 149-150), Mirxondun «Rövzət əs-Səfa» əsərində və Bidlisinin «Şərəfnamə»sində (112, 35) eyni məzmununda qeyd edilmişdir. Məsələn, Əmir Teymurun həmin düşərgədən sultanıyyədə olan ailəsi üçün göndərdiyi hədiyyənin Şeyx adlı bir şəxs tərəfindən qarət edilməsi o dövrün mənbələrində olduğu kimi qeyd edilir. Təkcə «Şərəfnamə»nin müəllifi həmin şəxsin kürd Bəxti qəbiləsindən olduğunu əlavə etmişdir. Bizcə «Şərəfnamə»nin bu qeydiyyatı doğru deyildir. Çünki Bidlisinin mənsub olduğu Ruzəki tayfası ilə Bəxti tayfası arasında uzun zaman mübarizə və tayfa vuruşması davam etmişdir, ola bilər ki, tək «Şərəfnamə»nin müəllifi o nöqtəyi-nəzərdən həmin şəxsin Bəxti kürdlərinə mənsub olduğunu irəli sürmüşdür.

Bidlisinin istifadə etdiyi mənbələr yalnız XIII-XV əsrlərin mənbələri olmuşdur. O, XVI əsrin bir çox hadisələrini özünün şəxsi müşahidəsinə və öz sözü ilə desək «doğru danışan qocaların məlumatına əsasən yazmışdır» (76, 8). Ona görə də Bidlisi öz əsərində XVI əsr mənbələrindən yalnız «Tarixə cahan ara»nın adını qeyd etmişdir.

XVI əsr kürd xalqının tarixində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Çünki həmin əsrin əvvəllərindən başlayaraq, bir sıra müstəqil kürd əmirlikləri Osmanlı himayəsinə keçməklə öz müstəqilliklərini itirmiş və osmanlıların bir vassalına çevrilmişdir. Təəssüf ki, bu dövrdə Osmanlı sultanlarının təşəbbüsü ilə Kürdüstanda baş verən bəzi dəyişikliklər «Şərəfnamə»də lazımı qədər işıqlandırılmamışdır.

Beləliklə, Bidlisi öz əsəri üzərində işləyərkən bir sıra tarixi mənbələrdən istifadə edir və həmin mənbələri öz əsərində əks etdirir ki, bu da özlüyündə tədqiqat işi üçün çox faydalıdır.

Bidlisinin XVI əsr Azərbaycan və İran tarixinə aid verdiyi məlumatlar çox səciyyəvidir. Çünki bu məlumatlar onun şəxsi müşahidəsinin inikasıdır. Bidlisinin əvvəlki mənbələrə istinadən verdiyi məlumatlar nağıl tərzində, keçmiş müəlliflərin yazdıqlarının eyni təkrarı olduğu üçün tənqiddə layiqdir. Çünki Bidlisi bir tarixçi olmaq etibarilə əvvəlki mənbələrdən istifadə edərkən onlarda olan nöqsan cəhətləri göstərməli və öz mülahizələri ilə təhlil və tədqiq etməli idi. Bidlisidə olan bu çatışmamazlığı orta əsrin bütün tarixçilərinə müşahidə etmək mümkündür. Ona görə də «Şərəfnamə» əsərində nəzərə çarpan bu kimi nöqsan cəhətlərin üzərində dayanmağa lüzum yoxdur.

TARİXŞÜNASLIQDA «ŞƏRƏFNAMƏ»
DƏN İSTİFADƏ EDƏN TARİXÇİLƏR

Apardığımız tədqiqat və istifadə etdiyimiz mənbə və

ədəbiyyatlardan məlum olur ki, sonrakı müəlliflər XV-XVI əsrin kürd və Kürdüstan tarixinə aid zəngin bir mənbə olan «Şərəfnamə» əsərindən digər mənbələrə nisbətən çox istifadə etmişlər. Lakin onlar Kürd xalqının tarixinə olduqca səthi yanaşmışlar. Çünki Yaxın və Orta Şərq xalqları içərisində Osmanlı sultanlarının və İran şahlarının işğalçılıq siyasətlərinə qarşı kürdlər daha inadçı olmuşlar. Sultanların və şahların işğalçılıq siyasətlərini nəzmə çəkən orta əsr müəlliflərini kürdlərin tarixi bir o qədər də maraqlandırmamışdır. «Şərəfnamə»yə qədər demək olar ki, kürd tarixi haqqında ayrıca bir əsər əldə yoxdur, o dövrün müəllifləri belə bir əsərin yazılmasına həvəs göstərməmişlər. Buna görə də kürdlərin tarixini arayıb, axtarmaq üçün Azərbaycan, İran, türk və ərəb mənbələrinə müraciət etmək lazım gəlirdi (97,82).

«Şərəfnamə» ayrıca kürd tarixini öyrənmək üçün sonrakı tədqiqatçıların əlində faydalı bir mənbə kimi də çox qiymətli bir əsərdir. Onu ilk dəfə görkəmli türk tarixçisi Katib Çələbi (1591-1656) öz əsərində «Tarix Mir Şərəf xan əl-Bidlisi» adıyla qeyd etmişdir.

Katib Çələbi Mir Şərəf xanın tarix kitabının iki hissədən ibarət olduğunu göstərərək yazır: «Onlardan biri kürd hökmdarları haqqında məlumat verir, digəri isə xəbərlər məcmuəsidir» (105, 234).

Katib Çələbi «Şərəfnamə»nin yazılmasından 40 il sonra, yeni 1635-ci ildə yazdığı «Cahannüma» əsərində «Şərəfnamə»dən daha çox istifadə etmişdir (101, 410-430).

Beləliklə, bir daha aydın olur ki, Katib Çələbi «Şərəfnamə»dən istifadə edən ilk Şərq müəllifidir.

«Şərəfnamə»dən istifadə edən müəlliflərdən biri də Katib Çələbinin müasiri olan türk səyyahı Övliya Çələbidir. O, Tiflis şəhərinin salınması haqqında bəhs edərkən yazır: «İrənzəmin müvərrirlərindən «Şərəfnamə» sahibinin sözü üzrə bu şəhəri (Tiflis) İskəndər Zülqərneynin xəzinədarı Bitlis bina etdirmişdir ki, Van əyalətindəki Bidlis şəhərini də o yapdırmışdır» (48, 315).

Bidlisi qeyd edir ki, doğru, düzgün rəvayətə görə Bidlis İskəndərin qulamlarından birinin adıdır. O, həm Bidlis qalasının və həm də vilayətin (Bidlisin) banisidir (76, 335).

Sonra Övliya Çələbi əsərinin bir çox yerində «Şərəfnamə»dən faktlar gətirir və ondan tarixi bir mənbə kimi istifadə etdiyini qeyd edir. Bu iki Şərq müəlliflərindən sonra, yeni 1669-cu ildə «Şərəfnamə»ni türk müəllifi Məhəmməd bəy ibn-Əhməd bəy türk dilinə tərcümə etmişdir (133, 70). Bundan sonra «Şərəfnamə»nin Şərqdə uzun zaman bir mənbə kimi istifadəsiz qaldığını güman etmək olar.

(Ardı gələn sayımızda)

(əvvəli ötən sayımızda)

9 ay bundan əvvəl regionda yaxın müttəfiq əlaqələrinə malik Türkiyə ilə Suriya arasında gərginlik keçən həftə Türkiyənin Suriyadakı diplomatik nümayəndəliklərinə hücumları və rəsmi Ankaranın Suriya müxalifətinə dəstəyi fonunda getdikcə yuxarı dırmanır.

Türkiyə XİN-in sözcüsü Selcuk Unal Ankaranın Suriya müxalifətinin Türkiyədə rəsmi nümayəndəliyini açmasına razı olduğunu bəyan edib: "Onların Türkiyədə ofisi olacaq. Türkiyə xarici işlər naziri Əhməd Davudoğlu Suriya Milli Şurasının

kirə edib. Davudoğlu deyib ki, Suriya hökuməti gördüyü işlərin hesabını ödəyəcək. Suriya əməkdaşlığı getməsə, iqtisadi sanksiyalarla üzləşə bilər. Qəterin xarici işlər naziri isə bildirib ki, Liqa üzvlərin qan tökülməsinin qarşısının alınması yollarını araşdırır. Şeyx Hamad Bin Qassim əl-Taninin sözlərinə görə, ərəb ölkələrinin Suriya rejiminə qarşı səbri tükənib. Bununla yanaşı, ərəb liqası Suriyaya xarici müdaxiləyə qarşı çıxır.

Bir daha qeyd edək ki, Suriya Liqanın onun üzvlüyünü ləğv etməsindən sonra ərəb liqasını boykot edib. ƏDL-in ötən şənbə Qahirədə keçirilən sammitində

Ərdoğan Əsədi niyə yıxmaq istəyir?

üzvlərini (Əsədin əleyhdarları - X.R.) ikinci dəfədir qəbul edir".

Ankara Suriya müxalifətinin Türkiyədə tədbirlər keçirməsinə də icazə verir. Elə keçən ay İstanbulda keçirilən iclasda Suriyanın Milli Şurası təşkil edilmişdi.

Rəsmi Ankara müxalifətin dinc hissəsini dəstəklədiyini desə də, Türkiyə fərari hərbcilərin - özünü "Suriya Azadlıq Ordusu" elan edən və sayları 15 minə çatan müxalif silahlı qrupun təmsilçilərinin ölkədə iclas keçirməsinə də icazə verib.

Yeri gəlmişkən, baş qərargahı Almaniyada olan Suriyanın Yerli Koordinasiya Komitəsinin sözcüsü Hozan İbrahim "Amerikanın səsi" radiosuna bildirib ki, "Suriya Azadlıq Ordusu" müvəqqəti hərbi şura yaradıb və əsas məqsəd hökumətin təhlükəsizlik qüvvələrini zəiflətməkdir.

Hazırda Türkiyədə və regionda Ankaranın hərbi müdaxiləyə əl ata və Suriyada Əsəd hökumətinin opponentləri üçün sığınacaq yarada biləcəyi haqda şayiələr dolaşır.

Türkiyə XİN-in sözcüsü Unal bunun mümkün olduğunu, lakin hələlik gündəmə gəlmədiyini bəyan edib. Bununla yanaşı, türk diplomat vurğulayıb ki, "bütün ölkələr kimi Türkiyə və Türkiyə hökumətinin də hər hansı bir vəziyyət və şərait, ya da hər hansı bir məsələ ilə bağlı öz planları var".

Sırağagün Rabatda (Mərakeş) bir araya gələn Türkiyə və Ərəb Dövlətləri Liqasının (ƏDL) üzvləri Suriya hökumətinin nümayişçilərə divan tutması ilə barışmayaçaqlarını bildiriblər. Türkiyənin xarici işlər naziri Əhməd Davudoğlu və ƏDL üzvləri Suriyaya qarşı əlavə sanksiyalar tətbiq edilməsi məsələsini müza-

Suriyanın Liqada üzvlüyünün dayandırılması barədə qərara gələn ərəb liderləri Rabatda bu qərarı qüvvəyə mindiriblər.

Dünən Əsəd tərəfdarları Mərakeşin, Birləşmiş Ərəb Əmirliyinin və Qəterin Dəməşqdəki səfirliklərinə hücum ediblər. Fransa və Mərakeş Dəməşqdəki səfirliklərini geri

çağırıblar. Fransanın xarici işlər naziri Alen Jüppe bildirib ki, Paris ərəb liqası ilə birgə BMT-nin Suriyada zorakılığa qarşı qətnaməsinin üzərində işləyir. Xatırladaq ki, bu qətnamə layihəsi noyabrda BMT TŞ-yə çıxarılsa da, Rusiya və Çin sənədə veto qoymuşdular.

Hazırda Suriya Türkiyənin gündəmində prioritet məsələdir. "Milliyet" qəzetinin əməkdaşı Semih İdiz bildirir ki, Suriya ilə 800 kilometr sərhədə malik olması və orada vəziyyətin daha da gərginləşməsi Türkiyəni Dəməşqlə bağlı qərar verərkən daha ehtiyatlı olmağa vadar edir: "Türkiyə sona qədər necə inkişaf edəcəyi haqda dəqiq məlumatı olmayan bu vəziyyət inkişaf etdikcə ona reaksiya verir. Buna görə də Türkiyə ehtiyatla davranmalı olduğunu hesab edir".

Lakin Ankara elə də ehtiyatla davranmır və çox mürəkkəb bir

oyun oynayır. Türkiyə Suriya müxalifəti ilə əlaqələri genişləndirir və eyni zamanda, beynəlxalq ictimaiyyətin Dəməşqə təzyiqləri artırması Ankara tərəfindən prezident Əsəd dövrünün sona qədəm qoyduğu na dair bir signal kimi qəbul edilir. Yəni global oyunda regional supergüc kimi Türkiyə oyun-

dankənar qalmaq istəmir.

Lakin Liviyadan fərqli olaraq maliyyə böhranı içində çapalayan Qərb Suriyada hərbi əməliyyatlara başlamağa hələ ki, can atmır. Digər tərəfdən ərəb liqası, ən əsası isə Çin və Rusiya buna qarşıdır.

Belə təəssürat yaranır ki, Qərb və ərəb liderləri (əsasən Fars körfəzi ölkələrinin kral və əmirləri) Türkiyənin əli ilə Suriyadakı rejimi yıxmaq istəyirlər. Ərdoğan hökumətinin isə Suriya məsələsindəki fəallığı ilə bağlı yalnız mülahizələr yürütmək olar:

Birincisi, ABŞ və ya Qərb bir siyasi layihəni gerçəkləşdirməyə başlayıbsa, sonadək gedəcək. Kənarda qalmaq Türkiyəyə yalnız ziyan gətirə bilər. Üstəlik, bu "layihə"nin, Qərbin yeni oyununun qonşuluqda xaos yaratmaq ehtimalı varsa. Bəlli olduğu kimi, Dəməşq həmişə kürd separatçılarını dəstəkləyib. Suriyaya

nəzarət edilməzsə, oradakı kürdlərlə Türkiyədəki PKK xaosdan istifadə edib fəallaşa bilərlər ki, bu da qardaş ölkədə sabitliyə böyük zərbə ola bilər.

Digər tərəfdən, qonşuluqda baş verən hadisələrə (bura Qərbin gec-tez müdaxiləsinin proqnozlaşdırıldığı şəraitdə) əlləri qoynunda tamaşa etmək Türkiyənin regional supergüc və ya neoosmanlı iddiasına uyğun deyil.

İkincisi, Ankaraya Qərbin regionda nələri planlaşdırdığı qaranlıqdır və onun nəticələrinin (bir sıra ekspertlərə görə, Qərb strateqləri Suriya, İran, İraq və Türkiyənin xəritəsini yenidən cızmaqla ortaya bir kürd dövləti çıxarmaq istəyirlər) Türkiyə üçün ağırlı olmaması üçün oyunun iştirakçısı olmaq istəyir.

Üçüncüsü, Qərbin siyasi mətbəxində bişirilən və bizim xəbərimiz olmadığı çox şey var ki, artıq Ərdoğan hökumətinə bəllidir.

Bir daha vurğulayaq ki, şiə və sünni müsəlmanların, xristianlığın müxtəlif təriqətlərinin nümayəndələrinin yaşadığı, azsaylı ələvilərin (şiəliyin bir qolu) hakimiyyətdə olduğu, İranın nəzarət etdiyi, radikal "Hizbullah" hərəkatının dəstək verdiyi, Rusiyanın hərbi dəniz bazası saxladığı Suriya çox qəliz ölkədir. Ümumiyyətlə, Yaxın Şərq (Suriya, İordaniya, İsrail, Fələstin, İraq, Livan, Ərəbistan yarımadası və s.) çox mürəkkəb siyasi coğrafiyadır. Bütün peyğəmbərlər də buradan çıxıb, ən dəhşətli döyüşlər də bu torpaqlarda baş verib.

Suriyada yaranacaq xaos bütün bölgəyə təsir edəcək. Hazırda "Suriya oyunu"nun necə başa çatacağı və Ankaranın burada hansı rol alacağı və yaxud bu rolun ona nə vəd etdiyi aydın deyil.

X.Rüstəm

"Bir Gün Mahnıların qorxulu olmadığını anlayacaqlar"

"Üreyim və ruhum, nə qədər yaşaya-
cağamsa dünyanın hər yanında ağırılar
çəkən xalqların yanında olacaq. Bunu
edərkən yalnız özümdən güc tapacağam.
Bunun əvəzi məni yaşadığım torpaqlar-
dan, ölkəmdən, xalqımdan, işimdən,
ailəmdən, sevnələrimdən ayrılmmaq bahası-
na olsa belə, mən pencəyimi daim
yağışlara asacağam."

Ehmet Kaya, Maqazin Jurnalistləri
Dərnəyinin verdiyi mükafatlarda ictimai
rəylə təyin olunan İlin Sənətçisi Mükafatını
almağ üçün 12 Fevral 1999 da səhnəyə
çıxdı və etdiyi danışmada "Bu mükafat
üçün İnsan Haqları Dərnəyinə, Şənbə
Analarına, bütün mətbuat əməkçiləri və
bütün Türkiyə Xalqına təşəkkür edirəm. Bir
də bir şərhim var. Bu anda hazırladığım və
önümüzdəki günlərdə nəşr edəcəyəm
albomda bir Kürdcə mahnı oxuyacağam.
həmçinin bu mahnıya klipdə
çəkdirəcəyəm. Aranızda bu klipi nümayiş
edəcək ürekli televiziyaçıları olduğunu
bilirəm. Efiyə verməyəcəklərsə Türkiyə
xalqıyla necə hesablaşacaqlarını
bilmirəm" dedi. Salondan yüksələn mil-
liyyətçi, təcavüzkar dalğa, Ehmet Kayanı
sürgündə həyatını itirməsiylə bitəcək bu
gün utantlıqla xatırlanan bir gerçəyin
əsasını qoydu.

Ehmet Kaya, Parisdə sürgün həyatı
yaşadığı günlərdə Türkiyədə mediadakı
hücum dalğası bütün sürətilə davam edir-
di. 28 İyul 1999- cu ildə Ehmet Kaya
Parisdə mətbuat konfransı keçirdi.
Mətbuat konfransında Ahmed Kaya ilə
yanaşı Beynəlxalq İnsan Haqları
Təşkilatının(FIDH) başçısı Patrick
Baudoin, Paris Kürd İnstitutunun rəhbəri
Kendal Nezan və vəkili Osman Yetkin də
vardı.

Ehmet Kaya o gün bu mətni oxumuş-
du...

Salam!

Bizim ənənəvi üslubumuzla hamınız
xoş gəlmisiniz!

Son aylarda ölkəmdə mətbuatın
gündəmində olmam və yaşadığım hadis-
ələr silsiləsi səbəblərini sizinlə bölüşmək
üçün bu təşəbbüsdə bulundum.

Aylardır mənimlə əlaqədar edilən bütün
xəbərlərdə (xəbərin mübtədası olmama
baxmayaraq) şahidsiz, subutsuz yalanla,
iftrayla məlumatlar dərc olundu.

Xüsusilə susqun qaldım, çünki bir
məhkəməm vardı və gerek hüquqa olan
hörmətim gerekse Məhkəməni təsir
etməmək adına səbirle gözləmənin daha
doğru olacağını düşündüm.

Bundan qısa bir müddət əvvəl bir
Avropa ölkəsində reallaşan konsertimin
ardından çıxarılan xəbərlər səbəbiylə
susqunluğumu pozdum və ölkəmdə medi-
anı təmsil edən hər kəsə yazılı bir şərh
göndərdim. O şərh qısaca məni və
düşüncələrimi ehtiva edirdi. Nəticəsi isə
bulodu ki, heç kim buna yer vermədi.

Avropanın müxtəlif yerlərində davam
edən konsertlərimə görə bir daha, şəxsən
sizlərin qarşısına çıxaraq, edilən xəbərl-
ərin doğrudan tərəfi olmamın da tələb
etdiyi haqq və məsuliyyətlə sizlərə bir şərh
etmə ehtiyacı duydum. Bunu edərkən
hüquq qanunları tərəfindən mühakimə
olunmadan və cinayət və cəza
anlayışlarını ən sağlam şəkildə edam
reallaşdırmağa çalışanların yaratdığı bu
böyük haqsızlığı iliklərimdə hiss etdiyimi
söyləmək məcburiyyətindəyəm.

Mən professional bir sənətçiyəm.
Mahnı sözləri yazan, bəstələrini edən və

şərh edən və milyonlarla satan bir
sənətçiyəm. Ölkəm mənə alışkın olmasa
da müxalif bir sənətçiyəm. Sosialam. Məni
narahat edən hər şeyi musiqimlə tənqid
edir və musiqimlə etiraz edirəm. Mənim
silahım bu. Duyğusu olan hər kəs kimi
mənim gözümdən də yaş axıdan heç bir
şey qarşısında susqun qala bilmirəm.

Dünya sənət tarixində olduğu kimi,
mənim ölkəmin sənət tarixində də sosial
düşüncələrini əks etdirən bəzi sənətçilər

var və onlarda öz dövrlərində mənimlə
eyni qədər paylaşımlar. Bütün bir əsri
əhatə edən bu qəderlər, içinə girecəyimiz
əsrə də qarşı-qarşıya qalmaq bütün
insanlığa adına kədərli və haqsızlıqdır. Bir
əski yazarın dedi ki, mənim üçün
düşüncələrin azadca uçuşduğu bir
dünya şiddətlə darıxır və bütün insanlığa
layiq olduğumu düşünürəm. Ancaq

Kədərli sözləməliyəm ki, məni israrla
əkis bir şəkildə göstərən. Düşüncəmə,
əməllərimə xas olmayan şeylərlə suçlayan
bir qəzet və televizya yöneticiləri,
yazarları, xəbər muxbirləri var. Bunlar
mənim ən demokratik haqqımı, müdafiə
etmə haqqımı əlimdən almaq üçün
əllərindən gələni edirlər. Əminim ki bu
anda hamınızın ağılına eyni sual gəlir;
Niyə nə səbəbə?

12 Fevral 1999 - cu il tarixində məni də
mükafatlandıran bir təşkilatın təşkil etdiyi
yığıncaqda Kürd əslili olduğumu, yeni albo-
mumda Kürdcə bir mahnı oxumaq istədiyim-
i, bu mahnıya bir klip çəkəcəyəmi və
bunu yayınlayacaq televiziya kanallarının
varlığına da inandığımı söylədim.

Yalnız bu fikrimdən ötür məni ölkəmi
bölməklə, vətən xaini olmaqla
günahlandıran bir neçə insanın təhqir dolu
incidici və ayrı-seçkilikçi sözlərinə qarşılıq,
bu ölkədə Kürdlərdə yaşadığı gerçəyini
qəbul etmələrini, etməyənlərin qarşısından
qaçmayacağımı söyləyərək oradan
ayrıldım. Bu hadisəyə qəzet və tele-
viziyalarda günlərlə və 'bölücü', 'vətən
xaini', 'fikirsiz fikir günahkarı', 'rədd ol'
kimi başlıqlarla yer verilməsi nəticəsində
haqqımda bir iddia açıldı və xaricə çıxışım
mühakimə olunduğum məhkəmə tərəfind-
ən qadağan edildi.

Halbuki mənim aylar əvvəl müqavilə
imzaladığım və getmək məcburiyyətində
olduğum bir səfərim vardı. Davam edən
duruşmalarımda vəkillərim bu qadağanın
qaldırılmasını tələb etdi. Məhkəmə bu
tələbi haqlı hesab etdi və mən konsertimi
reallaşdırmaq məqsədi ilə xaricə çıxışım.
Bu konsertlərin reallaşdırılması müd-

dətində tamaşaçılarımla (əksəriyyətini öz
ölkəmin insanları meydana gətirir) mahnı
aralarında dincəlmək məqsədi ilə etdiyim
kiçik söhbətləri mənim yoxluğumdan isti-
fadə edilərək tamamilə yanlış bir formada,
təhlükəli və məqsədli şərhələrlə ölkəmin
qəzet və televiziyaçılarındakı qərəzli şəkildə
yayındı.

Heç kim bunun yaradacağı nəticələri
düşünmək, qiymətləndirmək və ondan
sonra xəbər etmək kimi bir sağlamfikir

bütün bir xalqın yara aldığı bir müddətin
qiymətləndirməsini edərək və bu müddətin
yaratdığı nəticələrdən ötürü üzr istəyən
Abdullah Öcalanın bu rəftarının diqqətə
alınması lazım olduğunu söyləməm, qəzet
və televiziya xəbərində "Ahmet Kaya
bölücü başçısını təriflədi" sözləriylə veril-
sə, mən bunun altında çox ciddi və bir sıra
məqsədlər olduğunu, bu yanlışlıqların,
haqqımda olan iftirlərin, mənim qolumu
qanadımı tamamilə qırmaq olduğunu
düşünürəm.

Dünyanın bir çox xalqlarının yaşadığı
bir ölkədə illərdir insana dəyər verərək,
mahnılarında xüsusilə vurğulanmış bir
insan olduğumu bildirmək istəyirəm. Mən
bu ölkə xalqına 'şərəfsiz' demədim və
demərim!

Bu ifadələri mənim adımdan söyləyənl-
ərin məqsədi nə olursa olsun, onlar tarix
və 64 milyonluq türküyə xalqı qarşısında
cavab verəcəklər. O insanları vicdanları
qarşısında baş-baş buraxıram...

Mən burdayam və mənim taleyli onlar-
la sənətçi yoldaşlarım var ki öz yurdundan
ölkəsindən kənara getmək
məcburiyyətində olublar. Hamımız bu və
ya başqa formada eyni uğursuz taleyi
yaşamaqdayıq.

Mənim kimi eyni taley yolu keçmiş
Vyetnamdan Afrikaya, oradan Bosniyaya
uzanan, dünyadakı bütün xalqların yanın-
da olduğunu hər yerdə və azad bi şəkildə
ifadə edən Bob Dylan, Paul Simon, Sting,
Joan Baez, Sinead O'Connor kimi böyük
sənətkarları burdan salamlayıram.

Mən səsimi hələlik ölkəmdə doğru bir
şəkildə eşidilməsinə çalışıram. İstəyirəm
ki, nə demişəmsə o şəkildə anlaşılsın və
deyilsin. Bir çadra problemi gündəmdə
olan bir vaxtda bu məsələyə də münasibət
bildirərək söyləmişdim ki, hər kəsin istədiyi
kimi geyinmə azadlığı var və bunu
qadağan etməyə bir səbəb belə yoxdur.
Ancaq buda doğru anlaşılmadı ,
qiymətləndirilmədi. Buna baxmayaraq
yenədə cəhd edirəm, çalışıram.

Üreyim və ruhum, nə qədər yaşaya-
cağamsa dünyanın hər yanında ağırılar
çəkən xalqların yanında olacaq. Bunu
edərkən yalnız özümdən güc tapacağam.
Bunun əvəzi məni yaşadığım torpaqlar-
dan, ölkəmdən, xalqımdan, işimdən,
ailəmdən, sevnələrimdən ayrılmmaq bahası-
na olsa belə, mən pencəyimi daim
yağışlara asacağam.

Bir gün bəziləri necəsə Kürd əslili
olduğu üçün Kürdcə bir tek mahnı oxumaq
istəyən bir adamın heç bir ölkəni
bölmədiyinin əhvalatını yazacaq və bu
əhvalatı oxuyanlar mahnı oxuyan insanlar-
dan və mahnılardan qorxulmaması lazım
olduğunu anlayacaqlar.

Gedən məhkəməm səbəbiylə sizlər-
lə hər çox şeyi danışa bilməmədim, sual-
larınızı geniş cavablandıra bilmədim
çalışdım ki oxuduğum bu monoloqla
sizə nələrsə anlada bilim.

Mən klassik olduqdan sonra,
ölümümdən sonra anlanmaq deyil indi
başla düşülməyimi istəyirəm. Məni doğru
anlama yolunda ən kiçik bir şey, bir
sağlamfikir və bir xoşgörü üçün çox
darıxdığımı və bunu içində daşıyan hər
kəsə səmimiyyətlə salamladığımı bildirir
təşəkkür edirəm.

İnsanın özünü əsla tam olaraq ifadə
edə bilmədiyi bu məhdud şərtlər üçün
məni bağışlamınızı diləyir və gəldiyiniz
üçün hamınıza təşəkkür edirəm.

Ahmed Kaya 1999 bianet.com
Kurdo Kürdüstanı

Ölkəmin bir bölgəsində illərdir sürən və

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Aa

av

Ev çiyê? Ev ave.
Bu nêdir? Bu sudur.
Что это? Это вода.
What is it? It is water.

diran

Ev çiyê? Ev dirane.
Bu nêdir? Bu dişdir.
Что это? Это зуб.
What is it? It is a tooth.

agir

Ev çiyê? Ev agire.
Bu nêdir? Bu oddur.
Что это? Это огонь..
What is it? It is fire.

mar

Ev çiyê? Ev mare.
Bu nêdir? Bu ilandir.
Что это? Это змея..
What is it? It is a snake.

Bb

bizin

Ev çiyê? Ev bizine.
Bu nêdir? Bu keçidir.
Что это? Это коза.
What is it? It is goat.

balon

Ev çiyê? Ev balone.
Bu nêdir? Bu şardır.
Что это? Это шар.
What is it? It is a balon.

bacan

Ev çiyê? Ev bacane.
Bu nêdir? Bu pomidordur.
Что это? Это помидор.
What is it? It is a tomato.

otomobil

Ev çiyê? Ev otomobile.
Bu nêdir? Bu maşındır.
Что это? Это машина.
What is it? It is a car.

Cc

taC

Ev çiyê? Ev taCe.
Bu nêdir? Bu tacdır.
Что это? Это корона.
What is it? It is a crown.

Canî

Ev çiyê? Ev Canîe.
Bu nêdir? Bu дайдыр.
Что это? Это жеребенок.
What is it? It is a horse.

Cûcîk

Ev çiyê# Ev Cûcîke.
Bu nêdir? Bu cûcadır.
Что это? Это цыплёнок.
What is it? It is a chicken.

fınCan

Ev çiyê# Ev fınCane.
Bu nêdir? Bu fıncandır.
Что это? Это чашка.
What is it? It is a cup.

Çç

çav

Ev çiyê? Ev Çave.
Bu nêdir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

çêlek

Ev çiyê? Ev Çêleke.
Bu nêdir? Bu inêkdir.
Что это? Это корова.
What is it? It is cow.

Dd

defter

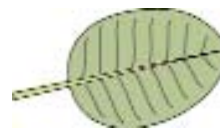
Ev çiyê? Ev deftere.
Bu nêdir? Bu dəftərdır.
Что это? Это тетрадь.
What is it? It is a copybook.

dar

Ev çiyê? Ev dare.
Bu nêdir? Bu ağacdır.
Что это? Это дерево.
What is it? It is a tree.

Ee

belg

Ev çiyê? Ev bElge.
Bu nêdir? Bu yarpaqdır.
Что это? Это лист.
What is it? It is a leaf.

elok

Ev çiyê? Ev Elope.
Bu nêdir? Bu hinduşqadır.
Что это? Это индюк.
What is it? It is a turkey.

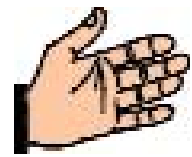
çaynîk

Ev çiyê? Ev Çaynîke.
Bu nêdir? Bu çaynikdır.
Что это? Это чайник.
What is it? It is a teapot.

çakûç

Ev çiyê? Ev Çakûçe.
Bu nêdir? Bu çəkicdir.
Что это? Это молоток.
What is it? It is hammer.

dest

Ev çiyê? Ev deste.
Bu nêdir? Bu əldır.
Что это? Это ладонь.
What is it? It is a hand.

dîl

Ev çiyê? Ev dîle.
Bu nêdir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

ker

Ev çiyê? Ev kere.
Bu nêdir? Bu ulaqdır.
Что это? Это осёл.
What is it? It is a donkey.

zebeş

Ev çiyê? Ev zEbEşe.
Bu nêdir? Bu qarpızdır.
Что это? Это арбуз..
What is it? It is a water melon.

Êê

êleg

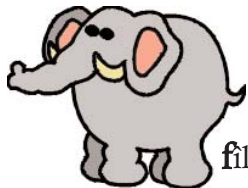
Ev çiyê? Ev Êlege.
Bu nêdir? Bu jiletir.
Что это? Это жилет.
What is it? It is a jumper.

hêk

Ev çiyê? Ev hêke.
Bu nêdir? Bu yumurtadır.
Что это? Это яйцо.
What is it? It is an egg.

Ff

fîl

Ev çiyê? Ev file.
Bu nêdir? Bu fildir.
Что это? Это слон.
What is it? It is an ele-foant.

fîrok

Ev çiyê? Ev fîroke.
Bu nêdir? Bu təyyarədir.
Что это? Это самолёт.
What is it? It is a plane.

pê

Ev çiyê? Ev pêye.
Bu nêdir? Bu ayaqdır.
Что это? Это пятка.
What is it? It is a heel.

kêr

Ev çiyê? Ev kêre.
Bu nêdir? Bu bıçaqdır.
Что это? Это нож.
What is it? It is a knife.

fînd

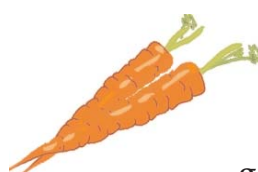
Ev çiyê? Ev fînde.
Bu nêdir? Bu şamdır.
Что это? Это свеча.
What is it? It is a candle.

zerafe

Ev çiyê? Ev zerafeye.
Bu nêdir? Bu zürafədir.
Что это? Это жираф.
What is it? It is a giraffe.

Gg

gizêr

Ev çiyê? Ev gizêre.
Bu nêdir? Bu kökdür.
Что это? Это морковь.
What is it? It is a carot.

gêzî

Ev çiyê? Ev gêziye.
Bu nêdir? Bu süpürgədir.
Что это? Это веник.
What is it? It is a broom.

gore

Ev çiyê? Ev goreye.
Bu nêdir? Bu corabdır.
Что это? Это носки.
What is it? It is a stock-ing.

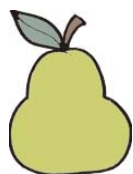

guh

Ev çiyê? Ev guhe.
Bu nêdir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо..
What is it? It is an ear.

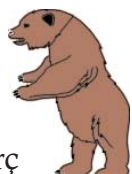
LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

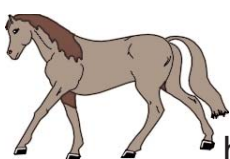
hirmê

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

hirç

Ev çîye? Ev hirçe.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

hêştir

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dævêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

li

dîl

Ev çîye? Ev dîle.
Bu nêdir? Bu ürêkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

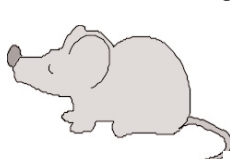
lepik

Ev çîye? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu êlcêkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

Ev çîye? Ev lînge.
Bu nêdir? Bu qıçdır.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

miş

Ev çîye? Ev mîşke.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îi

dîk

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

îsot

Ev çîye? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzûkdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

keştî

Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gëmidir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Jj

jûjî

Ev çîye? Ev jûjîye.
Bu nêdir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

roj

Ev çîye? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günêşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

rojname

Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qezetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

kevjal

Ev çîye? Ev keviale.
Bu nêdir? Bu xerçengdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

Kk

birek

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mîşardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

kûsî

Ev çîye? Ev kûsiye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

kund

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

kevçî

Ev çîye? Ev kevçîye.
Bu nêdir? Bu qaşıqdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

Ll

lêv

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdır.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

lîmon

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

xezal

Ev çîye? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu ceyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

kûlî

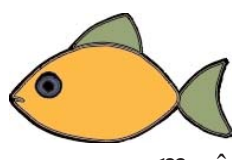
Ev çîye? Ev kûliye.
Bu nêdir? Bu çeyirtkêdir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Mm

mûz

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

masî

Ev çîye? Ev masîye.
Bu nêdir? Bu balıqdır.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

Ev çîye? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu camîşdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

meymûn

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

Nn

nan

Ev çîye? Ev nanê.
Bu nêdir? Bu çörêkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

tren

Ev çîye? Ev trenê.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zêrrebîndir.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

reng

Ev çîye? Ev reñge.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

Ev çîye? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdır.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

otobûs

Ev çîye? Ev Otobûse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

Ev çîye? Ev sole.
Bu nêdir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

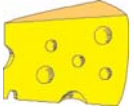

top

Ev çîye? Ev tope.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a ball.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiye? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

pîvaz

Ev çiye? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is a onion.

peçemek

Ev çiye? Ev peçemeke.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiye? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

beq

Ev çiye? Ev beq.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiye? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çiye? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qayçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiye? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is a orange.

Rr

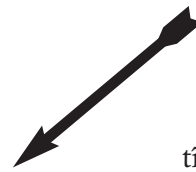
şêr

Ev çiye? Ev şêre.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

kêwrişk

Ev çiye? Ev kêwriške.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çiye? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is a arrow.

rovî

Ev çiye? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiye? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is a apple.

stêrk

Ev çiye? Ev Stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

se

Ev çiye? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çiye? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

Şş

şûr

Ev çiye? Ev Şûre.
Bu nədir? Bu qılıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiye? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок..
What is it? It is a comb.

şîr

Ev çiye? Ev Şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

şûşe

Ev çiye? Ev şûşeye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло..
What is it? It is a glasses.

Tt

tiîr

Ev çiye? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzumdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çiye? Ev tûtîye.
Bu nədir? Bu tutuquşudur.
Что это? Это попурай..
What is it? It is a parrot

pirtûk

Ev çiye? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsah

Ev çiye? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu tîmsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiye? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is a iron.

guh

Ev çiye? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is a ear.

Ûû

bilûr

Ev çiye? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiye? Ev brûske.
Bu nədir? Bu ıldırımır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightningi.

Vv

çav

Ev çiye? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is a eye.

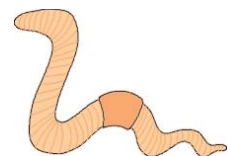
keVok

Ev çiye? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiye? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiye? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiye? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiye? Ev dupişke.
Bu nədir? Bu əqrəbdir.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a skorpion.

bivir

Ev çiye? Ev bîvire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is a axe.

berçaVik

Ev çiye? Ev berçaVike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glass.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

werdek

Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ôkdêkdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

wêne

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şokildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

ewr

Ev çîye? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddur.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

kew

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nêdir? Bu kéklikdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

xalxalok

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzendir.
Что это? Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

xanî

Ev çîye? Ev xaniye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

xaç

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nêdir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

berx

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

Yy

xîyar

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nêdir? Bu xiyardır.
Что это? Это огурец.
What is it? It is a cucumber.

heyve

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

1

yek

Ev çîye? Ev yeke.
Bu nêdir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

çiya

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

zengil

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zengdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

derzi

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

SHK: Lêborîna Erdogan Gaveke Wêrek e

Nûçexane - Serokatiya Herêma Kurdistanê, ragihand, Herêma Kurdistanê piştgiya lêborîna serokwezîrê Tirkîyê Recep Tayyip Erdogan bo komkujiya Dêrsimê dike û vê yekê gaveke "wêrek" dibîne. Serokatiya Herêma Kurdistanê, îro di daxuyaniyekê de ku di malpera fermî ya saziyê de hat weşandin, piştgiya xwe bo lêborîna serokwezîrê Tirkîyê Erdogan ji ber komkujiya Dêrsimê ya salên 1937-38ê ragihand. Di daxuyaniyê de wiha hat gotin, "Em vê gava serokwezîrê Tirkîyê gaveke wêrek dibînin û her wiha ji nû ve nivîsandina dirokê û rastiye dirokê ye ku tê de gelek zilm li kurdan hatiye kirin." Serokatiya Herêma Kurdistanê, diyar kir, lêborîna Erdogan ji ber komkujiya Dêrsimê, her wiha dibe sedema pêşketina siyaseta pêşvekirina demokratîk li Tirkîyê û ev helwesta hikûmetê, baweriyeke bihêz di nav civaka kurdî de çêdike û wiha hat ziman:

"Bêguman encama vê helwestê, xizmeta hemû aliyekî dike û bingehên aştîya civakî xurt dike û pêvajoya pêşxistina demokrasiyê jî digihîne qonaxêke nû." Serokwezîrê Tirkîyê Recep Tayyip Erdogan, duh bi nîşandana belgeyên komkujiya Dêrsimê ya salên 1937-38ê, bi navê dewleta Tirkîyê ji ber komkujiya Dêrsimê lêborîn xwestibû.

AKnews

ALFABÊ

KURDÎ			Azerî	DİKARÎ BIXWÎNÎ
N b/s	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirilî	Latinî	
1	Aa	Aa	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, çeş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ee	Ee	Êlnûr, êvar, êzing, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerîla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hîrç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, îni, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran
12	Ii	Ьь	Iı	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, lîmon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, nevî, ner, nav, nas, hinar, Hesên,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	Qq	Quling, qawe, qîr, qelem, qaîş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şîrîn, sekir, şewaş
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tîfing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Uu	Юю	Üü	Gul, sur, dudu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Wecîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Xx	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

Hazırladı İsmayıl TAHİR

Girtina parêzeran şermezar kirin

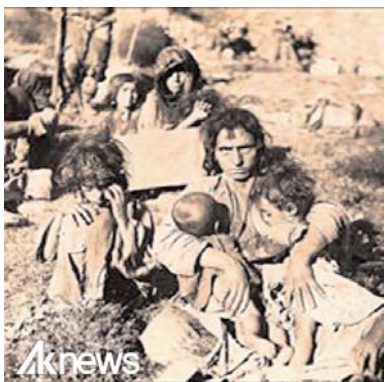
Girtina parêzerên Ocalan ji aliyê berpirsên Baroyan ve hate şermezar kirin. Parêzerên baroyên Stenbol, Îzmîr, Enqere, Diyarbekir, Şimex Mîrsîn û Çolemergê daxuyanî dan û bi awayek tundî girtina parêzeran şermezar kirin.

Seroka Baroya bajarê Îzmîrê Sema Pektaş di daxuyaniya xwe de ragihand ku, ev cara yekem e ku evkas parêzer bi hev re tene girtin. Pektaş got: Hevalên me bi awayek neheq hatine girtin. Emê heta dawiyê pêştevaniya wan bikin.

Serokê Baroya Diyarbekirê Emin Aktar jî ragihand ku, wan li ser hemû dosyayan lîpîrsîn kir. Lê tu sîdemen ku parêzer bêne girtin nedîtîn. Ev helwestek bîdadiyê. Aktar daxuyaniya xwe de got: Ev salane ev parêzer parêzeriya Ocalan dikin. Me hemûyan jî bigrin, emê dîsa mafên hevvelatîyên xwe yê hukukî biparêzin.

Herweha parlamentera BDP-ê ya bajarê Wanê Aysel Tugluk jî da xuyakirin ku, ev doz ne dozek hukukîye bi temamî siyasiye. Tugluk got: Di vî welatî de adalet nemaye. Hemû hevîdîtinên parêzeran di bin çavderiya dewletê de pêkhatine. Em bangê serokwezîrê dikin di wê warî de berpirsiyariya xwe bi cih bîne.

Baskin Oran: Komkujiya Dersimê Ataturk Kir

Li Tirkîyê, m a m o s t a y ê zanîngehê prof. dr. Baskin Oran, derbarê komkujiya Dêrsimê ya salên 1937-38ê de wiha got, "Komkujiya Dêrsimê, ji aliyê Ataturk ve pêk hat."

Li gorî nûçeyara rojnameya Tarafê

ya Tirkîyê, prof. dr. Baskin Oran, derbarê komkujiya Dêrsimê, ku wê dawiyê bûye sedema aloziyê di nav partiya CHPê de, got, li Dêrsimê, serhildan tunebû, lê ji aliyê dewletê ve bi awayekî sistematîk komkuji pêk hat û ev yek ji aliyê Ataturk ve hat kirin.

Li gorî nûçeyê, dr. Baskin Oran, ku li bara komkujiya Dêrsimê ya salên 1937-37ê de gelek vekolîn kiriye, wiha axivî, "Yên ku dibêjin wê demê li Dêrsimê serhildan hebû, dîrokê nizanin. Ji ber ku wê çaxê dewlet li wir tam serdest bû, lê dewletê dixwest wir dagîr bike."

Dr. Oran, wiha pêde çû, "Mînak, wê çaxê rêka trenê tenê li derdorê paytext Enqereyê hatibû çêkirin. Çima? Ji ber ku wê demê Dêrsim hatibû dorpêçkirin û beşek mezin jê hatibû valakirin. Piştî bi rêkeftina Saadabadê, aliyên wê yê navdewletî jî pêk hat."

Çend roj berê, parlamenterê Dêrsimê yê CHPê Huseyin Aygun, di salvegera bidarvekirina rêberê serhildana Dêrsimê Seyîd Rîza de, daxuyaniyek dabû û wiha gotibû, "Komkujiya Dêrsimê ji aliyê CHPê ve hatiye kirin û haya Ataturk jî ji wê hebûye."

Li ser vê, di nav partiye de alozî çêbûbû.

Wek tê zanîn, artêşa Tirkîyê salên 1937-37ê, bi fermana Ataturk, êrişî devera Dêrsimê kiribû û di encamê de, bi hezaran kurd hatibûn kuştin.

Piştî rêberê serhildana Dêrsimê Seyîd Rîza û hevalên wî hatibûn bidarvekirin û li cihekî ku heta niha jî nayê zanîn, hatibûn definkirin.

Kurdî: AKnews

Mexdûrên erdhejê di konteynirên Barzanî de disitirin

Wan: Weqfa Mirovahiyê ya Barzanî ji bo maxdûrên erdha Wanê di çarçoveya piştigiriyê de bi 113 TIR'an 200 konteynir ji Herêma Kurdistanê şandin Wanê û li zeviya Zanîngeha Yûzûncû Yilê hatin komkirin. Piştî demekê konteynir li taxa Buzxaneyê tîn bicihkirin.

Di 19'ê mijdarê de Weqfa Mirovahiyê ya Barzanî ji Herêma Kurdistanê bi 113 TIR ji bo mexdûrên erdhejê alîkarî şandin Wanê. Konteynirên bi TIR'an şandin Wanê li Kampusa Zanîngeha Yûzûncû Yilê hatibûn daxistin. Cîgirê Serokê Weqfa Alîkariya Mirovî ya Barzanî Musa Ehmedî diyar kiribû ku bi 113

TIR'an 200 konteynir anîne û dixwazin 200 konteynir li heman qadê bîn bicihkirin." Lê 200 konteynirên ku ji mex-

Wanê hatibûn danîn, piştî demekê li taxa kolana Gulhaneyê ya taxa Buzxaneyê ya Wanê tîn bicihkirin.

dûrên erdheja Wanê re hatibûn şandin û li Kampusa Zanîngeha Yûzûncû Yilê ya

Konteynirên ji kampusa zanîngehê hatin girtin bi kamyonê birin taxê.

Konteynirên li taxa Buzxaneyê tîn bicihkirin, ji aliyê Walîtiya Wanê ve xebatên wê tîn meşandin. Di konteyniran de mexdûrên erdhejê yê kîjan taxê de lê bîn bicihkirin hê jî nediyare. Piştî xebat bi dawî bibin, dê teslîmî xwediyên wan bîn kirin.

Xwestibûn navê Barzanî li qada bajarê Konteynirê bikin

Dema Weqfa Barzanî konteynir şandin Wanê, daxwaz kiribûn dema hate bikaranîn navê Mîstefa Barzanî li wê qadê bêkirin. Rayedarên walîtiyê jî diyar kirin ku wê mijara nav di rojên pêş de zelal bikin.

Qirkirina Dersimê deriyê medeniyetê vekir

Neviya İnonu parlamenterê CHP-ê Gulsun Bilgehan

Neviya İsmet İnonu parlamenterê CHP-ê Gulsun Bilgehan qirkirina Dersimê diparêze û vê qirkirina nijadperstî wek vekirina deriyê medeniyetê jî bo devera Dersimê dibîne.

İdeolîjiya Fermî a dewletê: Qirkirina Dersimê deriyê medeniyetê vekir

Gulsun Bilgehan dide xuyakirin ku, ew operasyonên ku îro wek qirkirina Dersimê tîne navkirin, Dersim ji tariya qernê kî xilas kir û Dersim gelek pêşxist.

Bilgesu dibêje: Berê xwe bidinê Dersim bajareke ku gelek xwendevan jê derketine, gelek insane ku demokrat û doza demokrasiyê dikin ji devera Dersimê. Xelkê Dersimê saya sere wê

operasyonê (behsa qirkirina sala 1938-ê dike) niha gelek pêşketîne û insane demokrasî xwazin.

Herweha di berdewambûna axvtina xwe de neviya İnonu dibêje: Ew tiştên di dema İsmet İnonu de çêbûyîn hemi Ataturk bi xwe kirine. Ew qonax dema Ataturk e.

Gulsun Bilgehan dibêje: Ew insane ji Dersimê hatin sergom kirin hemi bûn xwendevan û insane pêşketî.

Bilgehan dide xuyakirin ku, ew belgên serokwezîr xwendin û eşkere kirin. Belgên normalin û tu unsure tawanê di wan belgayan de tune.

Neviya İnonu dibêje: Di dema împara-

toriya Osmaniya de hinek pîrsgirêk hebûn, diviya bi awayekî ew pîrsgirêk bihatan çareserkin. Bê goman her tişt ne li gora mafên mirovan pêkhatiyê. Ji bo wê yekê niyetek xirab gotinê Erdogan yê di derbarê Tunceliyê de heye.

Eve pîrsgirêka kurd, lê kanê pîrsgirêka Kurdistanê?

Di rojê, xwedêgiravî, rawşenbir û siyaseta-madarên Kurd û Tirkî de, pîrsgirêka Kurdî! (Kurd sorunu) heye. Lê kanî pîrsgirêka Kurdistanê gelo? Ma Kurd dawê mafê kasayatiya Kurdan tîne diken, li Tirkî? Loma nebe û ma ne şerme, evqas bêrêzî û evqas bê mirwetî, li hemberî, vî walatê Kurda, Kurdistanê?

Her cara go mirov xwedêgiravî, li axiftinê, rawşenbirên Kurd û li rewşenbirên Tirkî, li ser

şaşên tv û barnama û panêlan, wan guhdar û balax we didê wan, û axiftinê wan, tu dibê qay wê, hama aha niha, pîrsgirêka Kurd, wê bi yekcarê caraser bikin. Lê tiştê heye go ji bîr dikin! Walatê Kurda Kurdistanê, ji bîr dikin!.

Ez maf didime, rawşenbirên Tirkî, go xwe bi zanabun, ji pîrsgirêka Kurdistan, didine aliyekî, lê çî li, siyasetmendar û rewşenbirên Kurda qawîmiye, go xwe divê, politika şaş û lawaz da, xwe didin pêşî. Balkêşe, kesên go Kurd û binavê Kurdayatiyê, go dikevin nava politikayê, bi yekcarê, Kurdistan û pîrsgirêka Kurdistanê, nayin bîra xwe, û weki go ticara ne bihistin û neyin bîraxwe? Mane balkêşe!

Hinik wê habin, go wê bîjin, weki go pîrsgirêka Kurda werê rojevê, bixwere pîrsgirêka Kurdistanê ji, wê binê, lê bilaakî, bi vî şeweyî yê politikayê, her diçe, politika Kurd û ya Kurdistanê di şeweyî (bloke dibê). û bila kes xwe naxapîne jî.

Ew kesên go difikirin,

di çaraserkirine pîrsgirêka Kurd, de wê, pîrsgirêka Kurdistan ji, çaraser bibê, ev şaşiyake mazine û xwe xapandine, ji ber go pîrsgirêka Kurdistan, go newê rojevê, pîrsgirêka Kurda bi xwe jî, çaraser nabî, ez weki Kurd, bi azadbûna Kurdistanê, azad û bextewer dibim, heger go ez bi pîrsgirêka Kurd xwe azad bibim, ez xwe di xapênim!.

Heger go Kurd, xwe bi pîrsgirêka Kurd û çaraserkirina Kurda, di wata pîrsgirêka azadbûna Kurdistanê de, bi hasibênin, ez disa dibêjim, ev şaşik dirokiye, go weki gelek caran disa dirok xwe nudikê, ser asasê dijbariya Kurd û Kurdistanê!

Pîrsgirêk, li gori min, bi zanabun, ji layên hinikan ve, bi ayawek pîrfesyonêlî, tîte revebirin. Heger go pîrsgirêka Kurdistan, li asasê pîrsgirêka, Kurd tîne bit, wê hingî, desthilat û xêr naxwezên Kurdistanê, serkefi bin, di mexsed û di kiryarên xweyên dirokide, û bi vî awayî, cardî, çaraseriya pîrsgirêka Kurd û Kurdistanê, rêgir û di şeweyî hitin.

Heger go pîrsgirêka Kurd tînebê, ji xwe eger ji

ewe, go weki pîrsgirêka Asuriya- Kildaniya- Armaniya- Gurciya- Araba- Tirkmanan- lazani- Abaziya- û hwd, ji layên di weki ol- Mesîhi- Alawî- sînni- şîa- Ezdî û hwd, bidine xuyakirin û weki gelek bûyarên diroki, li gori berjewendiyan xwe yê diji Kurd û Kurdistanê bi guncivin.

Kî çî dibê jê, bila bijê, lê ev yek arîşeyê mezine go, cardî bi vî awayî, dijberên Kurd û Kurdistanê, dixwazin, sendromake din ya dirokî, bi serê Kurdistanê de binin, ji xwe diyara, ev daxwuyani û hewildanên henê, ji ber go qene pîrsgirêka Kurdistan paş guh bikin, pîrsgirêk, wek pîrsgirêka Kurd, bidin xweya kirin, û ev pîrsgirêk ji, jixwe hatiya şeweyî hitandin (bloka kirin).

Tirk û rewşenbirên Tirkî, mabestên wa, li gorî wan, ew rastin. Lê ya hari balkêş ewe, go hinik Kurd hene, xwe wekî, siyaseta-madar û rawşenbirên Kurda, xwe didin xuyakirin û bi bivê politike hinê ya çewt, bi israrin, û xwe li ser Kurd ferz dikin, û mixabin, ya herî balkêş jî, eva henê, ye!.

Navser Botanî

Салахаттин Демирташ призвал Анкару к прямым переговорам с Оджаланом

Сопредседатель Партии мира и демократии Салахаттин Демирташ призвал турецкое государство к мирным переговорам с РПК.

Как сообщает агентство "Джихан", он призвал турецкие власти начать непосредственные перего-

воры с лидером РПК Абдуллой Оджаланом.

Это заявление он сделал на митинге в Стамбуле, в знак протеста против задержания курдских политиков по обвинению в связях с РПК. Эти задержания он описал, как "попытку заставить замолчать курдские голоса."

"Мы призываем обе стороны [РПК и Турцию] объявить о прекращении огня, возобновить переговоры и положить конец изоляции Оджалана," — заявил он.

Власти не допускают к Оджалану адвокатов в течение приблизительно месяца после нового обострения столкновений между турецкими силами и РПК.

Ранее на этой неделе турецкие СМИ сообщили, что власти тайно ведут переговоры с РПК в горах Кандиль о прекращении огня. По некоторым сведениям, посредником между сторонами является президент Курдистана Масуд Барзани.

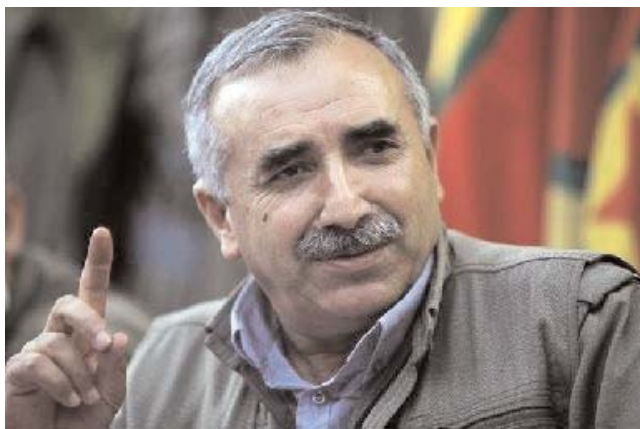
Фактический лидер РПК Мурад Карайылан призвал курдов Сирии сплотиться

Как сообщает турецкий сайт Internet Haber, фактический руководитель Рабочей партии Курдистана (РПК) Мурад Карайылан в интервью телеканалу Roj TV призвал сирийских курдов вооружаться:

"Народные восстания, происходящие в ближневосточном регионе, мы считаем справедливыми и поддерживаем их. Однако внешние силы продолжают вмешиваться в события, продвигая зависимые от них режимы. Так бывает всегда, когда невозможно установить народовластие. Регион уже не будет прежним, он вошел в новый этап развития.

Среди народов Ближнего Востока больше всех пострадали курды. Курдские территории разделены на 4 части. 90 лет к ряду отрицалась их идентичность и во всех сферах жизни против них велась политика уничтожения. Если спросят, какому народу, прежде всего, нужна демократия, то, несомненно, первыми нужно назвать курдов.

Несмотря на попытки вмешательства внешних сил, приближается день обретения народами региона реального народовластия. Этот процесс возглавят курды. В 1945-63гг. несколько раз менялись

сирийские режимы, однако, курды не получили никаких выгод.

Сейчас у курдов появилась возможность восстановить свои законные права и добиться признания миром их статуса. 1,5 миллиона курдов Сирии не должны примкнуть ни к сирийским, ни к турецким властям. Они должны взять оружие и организовать самооборону".

РПК и Анкара вновь ведут переговоры о мире

Между турецкой армией и РПК вновь ведутся через посредников тайные переговоры об условиях прекращения огня, сообщает газета "Рудав" со ссылкой на хорошо информированные источники. По данным источника, предварительным условием Анкары является вывод отрядов РПК из районов Иракского Курдистана, приграничных с Турцией. Ильхами Ичик по прозвищу "Баликчи" ("Рыбак"), ранее выступавший посредником между Анкарой и РПК, заявил газете, что Турция будет приветствовать идею вывода РПК с границ.

"Если РПК отойдет от турецкой границы, будет двустороннее прекращение огня. Этот вопрос обсуждался с Масудом Барзани во время его визита в Турцию", сказал Баликчи. Турецкие официальные лица не разглашают детали переговоров. Баликчи считает, что они ждут, что скажет Барзани, прежде чем они смогут предать их гласности. "Турецкое правительство ожидает результатов усилий Барзани убедить РПК покинуть приграничные турецкие районы. Все турецкие должностные лица, ответственные за принятие решений, приветствуют такую идею, и я считаю, что это, в конечном счете, создаст условия для двустороннего прекращения огня". По данным турецкой газеты "Тараф", 18 ноября делегация

турецкого государства и представитель Талабани встречались с лидерами РПК Мустафой Карасу и Сабри Оком в горном городке Левдже в иракском Курдистане.

Газета сообщила, что встреча была организована благодаря усилиям Масуда Барзани добиться прекращения огня и уговорить боевиков РПК выйти из границ Турции. "РПК требует, чтобы это было двустороннее прекращение огня. Они (РПК) также говорят, что если Оджалан отдаст им приказ о прекращении огня, они будут его соблюдать", сказал лидер РПК. Рож Валат, ответственный за внешние сношения в КСК, заявил "Рудав", что об одностороннем прекращении огня не может быть и речи.

"Мы не согласны с идеей об одностороннем прекращении огня", сказал он. "Мы объявляли об одностороннем прекращении огня восемь раз, и нам отвечали огнем. Решение о прекращении огня должно исходить исключительно от Оджалана". Айсель Тутлук, курдский депутат в парламенте Турции, являющаяся адвокатом Оджалана, считает, что мирное соглашение ускорит поиск решения многолетних споров о правах курдов в Турции. "Этот мирный договор сделает большой шаг вперед в направлении решения проблемы", сказала она.

Ясин Актай, профессор университета Сельчук и эксперт по курдско-турецким проблемам, считает, что отвод отрядов РПК от турецкой границы может стать позитивным шагом для начала мира. "Общественность не доверяет РПК", сказал он. "Когда РПК в прошлом объявляла о прекращении огня, она в то же время готовилась к войне. РПК закупала оружие и боеприпасы, вербовала курдскую молодежь в горы, обучалась и вооружалась во время прекращения огня." Актай считает, однако, что "мир необходим, и турецкое правительство должно ответить на требование общественности не оставить РПК никакого выбора, кроме как сложить оружие и встать на колени".

Фонд Мустафы Барзани отправил в Ван целый поселок сборных домов

200 сборных домиков направлено для пострадавших от землетрясения в Ване из Иракского Курдистана, сообщает газета "Хабат".

Это — самая большая помощь, которую до сих пор получили ваны. Помощь направлена благотворительным фондом имени Мустафы Барзани.

Дар был встречен мэром Вана Бакером Кайя. Мэрия приняла решение назвать временный поселок "Поселком Барзани".

Россияне хотят инвестировать в Курдистан

Российская бизнес-делегация в сопровождении генерального консула РФ в Эрбиле, Валерия Поспелова, посетила Торгово-промышленную палату Курдистана. Делегация была принята руководителем торгово-промышленной палаты Дара Халилом Хайятом. Были обсуждены возможности российских бизнес-инвестиций в экономику Курдистана.

Новые аресты в Турецком Курдистане

Турецкие силы безопасности в четверг арестовали семь курдов в ходе рейдов в провинции Урфа, увеличив тем самым число курдов, арестованных за неделю, до 100 человек. Как сообщает агентство "Фират", все они были арестованы по обвинению в работе на Союз курдских сообществ (КСК), который считается городской структурой РПК.

В среду, в Урфе было арестовано 10 курдов.

Среди арестованных — адвокаты Оджалана и члены Партии мира и демократии.

Турция направляет к границе Курдистана военную технику

Турция развернула на границе с Иракским Курдистаном массированный военный конвой, сообщает иранский телеканал Press TV.

Согласно сведениям турецких военных источников, конвой состоит из примерно 200 военных машин, включая бронемашину для разминирования, сообщает Press TV из Анкары.

Как сообщается, в понедельник утром конвой прибыл район Чукурча (провинция Хаккари), а затем направился к границе.

Извинения Эрдогана за резню в Дерсиме

Премьер-министр Турции Реджеп Тайип Эрдоган от имени турецкого государства извинился за резню 1937 года в населенном курдами-заза районе Дерсим. Вместе с тем он обвинил в этой резне своих оппонентов — оппозиционную Народно-Республиканскую партию (НРП), призвав ее нынешнего лидера, Кемаля Киличдароглу, извиниться от имени НРП за резню, произведенную во время нахождения НРП у власти.

"Кто должен извиняться — я или вы [Киличдароглу]? Если должно быть извинение от имени государства и, если есть такая возможность, я могу это сделать, и я извиняюсь. Но если есть кто-то, кто должен извиниться от имени НРП, это вы, а вы из Дерсима. Вы говорили, что вы чувствуете себя частью дерсимцев. Теперь сохраните вашу честь", заявил Эрдоган в ходе партийного собрания в среду.

КРГ выделяет 250 млрд. динаров на доступное жилье

Региональное правительство Курдистана провело во вторник заседание, на котором принято решение выделить в 2012 году 250 млрд динаров (около 22 млн долларов) на строительство жилых домов и предоставления поддержки в приобретении жилья для семей с низкими доходами.

Курдистан.Ру

ДИПЛОМАТ

№ 33 (144) 23-30 ноября 2011

ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

ПОСЛЕДНЯЯ страница

Президентство Иракского Курдистана в специальном заявлении приветствовало извинения Эрдогана

"Мы считаем, что такие смелые и отважные заявления означают пересмотр исторической реальности, в которой имели место печальные трагедии в отношении курдов," — говорится в заявлении.

Этот шаг проложит путь для более "открытой политики в отношении курдского вопроса, которую приняла Турция..." "Такие заявления создадут больше уверенности и веры среди курдской общины ... и служат опорой принципам социального примире-

ния", — продолжает заявление.

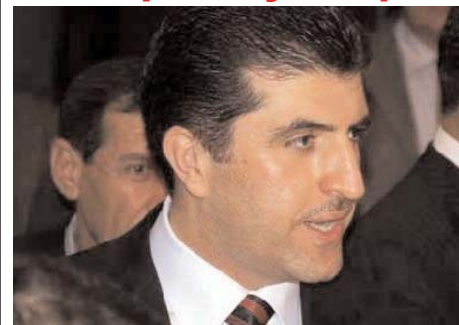
"Вашингтон пост" отмечает в этой связи, что извинения премьер-министра Турции высказаны более как критика оппозиционной партии, чем как проявление подлинного раскаяния.

Между тем депутат от Муша из Партии мира и демократии Сирри Сакик потребовал, чтобы аэропорт Сабиha Гекчен был переименован в честь казненного вождя дерсимцев Сеида Резы.

Сакик заявил в парламенте во вторник вечером, что нецелесообразно называть аэропорт в честь Сабиha Гекчен, приемной дочери Ататюрка, летчицы, которая участвовала в бомбардировке Дерсима. "Если вы хотите заключить мир с алавитами и курдами, измените это название. Наше предложение заключается в переименовании аэропорта в Сейид Риза. Когда вы говорите: Сабиha Гекчен, мы вспоминаем бомбы, убийства и геноцид", сказал он.

"То, чем является Гитлер для еврейского народа — то же для нас лица, ответственные за те времена", отметил Сакик.

Передача премьерского поста Нечирвану Барзани решена

Правящие партии Курдистана достигли окончательного соглашения о смене кабинета. В начале 2012 года нынешний кабинет КРГ во главе с представителем ПСК Бархамом Салихом уйдет в отставку и будет сформирован новый во главе с бывшим премьером,

нынешним заместителем председателя ДПК Нечирваном Барзани.

Об этом сообщил агентству Ак-Ньюс член Политбюро ДПК Джаафар Ибрагим.

Он не уточнил, будет ли сменен также спикер парламента (согласно стратегическому соглашению между партиями, если премьер принадлежит ПСК, спикер представляет ДПК, и наоборот).

В персональном плане, по словам Джаафара Ибрагима, министры будут полностью заменены.

Согласно стратегическому соглашению между ДПК и ПСК, заключенному в 2005 году, кабинет должны поочередно возглавлять представители одной из партий, меняясь каждые 2 года. Тем не менее, представитель ДПК Нечирван Барзани с согласия ПСК пробыл на посту 2 срока (2005-2009). По мере того, как к концу подходил двухлетний срок Бархама Салиха, ДПК заявляла о своих правах на премьерский пост, тогда как ПСК пытался добиться, в качестве ответной любезности со стороны ДПК, продления мандата Салиха еще на 2 года.

Бархам Салих: курды не пойдут на компромисс по своим конституционным правам

Региональное Правительство Курдистана не пойдет на компромисс по конституционным правам и интересам курдского народа. Об этом заявил премьер-министр КРГ доктор Бархам Салих на пресс-конференции, посвященной открытию торгового центра "Сити Стар" в Сулеймании. По словам Салиха, нефтегазовый вопрос между КРГ и Багдадом должен быть решен таким образом, чтобы служить интересам всего трехсоставного иракского народа.

Белоруссия открывает почетное консульство в Курдистане

Сегодня глава департамента внешних связей КРГ Фалах Мустафа принял новоизбранного почетного консула Белоруссии в Курдистане Фуада Маманда Хемеда.

Фалах Мустафа поздравил почетного консула с началом работы на новом посту и выразил радость по поводу увеличения числа иностранных консульств в Курдистане. Белорусское почетное консульство стало 23м по счету.

Фуад Маманд Хамед, со своей стороны, коротко рассказал о сегодняшней ситуации в Белоруссии, ее экономических и торговых возможностях, об инвестиционных проектах страны в Курдистане.

Курдистан.Ру

Заявление КРГ в связи с кончиной Даниэль Миттеран

С большой печалью, мы узнали о кончине мадам Даниэль Миттеран. Мадам Миттеран - жена покойного французского президента Франсуа Миттерана и государственный деятель, и ее поддержка безгосударственных и угнетенных народов во всем мире будет продолжена через институты, которые были созданы с ее помощью. Мадам Миттеран убедила своего покойного мужа оказать решительную поддержку зоне безопасности, которая была создана с тем чтобы добиться прекращения использования бывшим иракским режимом боевых вертолетов для убийств спасающихся курдских гражданских лиц в ходе восстания 1991 года, что в конечном счете предотвратило полномасштабное возвращение режима к геноциду конца 1980-х - кампании "Анфаль". В результате усилий, предпринятых ею и другими подобными ей людьми, в ходе более 28,000 рейсов коалиция поставила помощь и приют курдским беженцам, которые бежали в горы посреди зимы. Сотни тысяч спасенных жизней были прямым результатом помощи и безопасности, которые были предоставлены в ходе операции "Обеспечение комфорта". В дополнение к жизненно важной поддержке, которые она дала

операции "Обеспечение комфорта", мадам Миттеран был ключевым сторонником Курдского института в Париже с момента его основания в 1980-х годах, и основала французскую неправительственную организацию, "Франс Либерте". Она оставалась на протяжении всей жизни непоколебимым сторонником и активистом борьбы за права курдов. Ни для кого не тайна, почему она стала известна у многих как "мать курдов". Мадам Миттеран посвятила свою жизнь поощрению прав и достоинства тех, кто был угнетен или маргинализован. Ее сострадание и решительность вдохновили мужчин и женщин во всем мире, и мы благодарны ей за глубокие усилия. Ее кончина является тяжелой потерей для курдского народа, и мы присоединяемся к ее друзьями во всем мире, в трауре вспоминая ее жизнь и смерть. Мы выражаем наши соболезнования ее семье и народу Франции.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNIVİSAR:
TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

TAXIR СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Xüsusi müxbirlər:
RAMİZ CƏBRAYILOV

SAKİT ÇIRAQLI

Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın
mövqeyi ilə üstüstə düşməyə bilər.

www. Diplomata-kurdi.com

Ünvan: Bakı şəhəri, 40
Küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil-17

Navnisan: Bakı 40 soqaq
S.Mehmandarov xani 25 mal-17

Адрес: Баку 40, улица С.
Мехмандарова дом 25 кв-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb şəhərlənib və "Futbol-Serviss" mətbəəsində çap olunmuşdur.
e-mail: diplomat_gazeti@box.az
Şəhadət namə : NF Ş 005004966
BUSB-un2 sayılı Sabunçu rayon filialı
VÖEN1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 4500